

P 18 • A 7 • Lv 2 • KA 3 Kamratföreningars Tidskrift ♦ Utgåva för 2014

P 18 kf

sid 21-30

A 7 kf

sid 31-40

Lv 2 kf

sid 41-47

KA 3 kf

sid 48-55

Gotlands Försvarsmuseum

sid 9-20

GotlandsGruppen

sid 2-8+ 56

2015 blir ett spännande år!

Det fokus som finns på Gotland i vårt förändrade omvärldsläge har väl knappast undgått någon. Frågan är vad händer nu? I försvarsberedningens rapport från i våras nämns Gotland specifikt på flera ställen. Det finns också förslag som påverkar Hemvärnet positivt om de genomförs. Viktigast är kanske införande av en befattningsutbildning som genomförs i direkt anslutning till den grundläggande utbildningen. Detta skulle ge möjlighet att utbilda på mer kvalificerade vapensystem och att utbilda t ex gruppchefer. Försvarsberedningen skriver "Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkornas personalvolym på Gotland skall stegvis öka." (Intressant att politiker kan bestämma att en frivillig organisation skall öka). Man skriver också "Den ökade ambitionen kräver en viss utökning av Försvarsmaktens detachement på Gotland." Kommer man att bygga upp något nytt "mini P 18"? Nej, knappast. Men vi kommer att få se kraftfullt utökad övningsverksamhet på och kring Gotland. Hemvärnet kommer sannolikt att utvecklas mot än mer kvalificerade uppgifter. All detta kräver som försvarsberedningen påpekar ökad stödorganisation på Gotland. Gotlandsgruppen märker redan nu av ett ökat tryck från förband som övar eller krigsplanlägger på Gotland.

På fregatten HMS Karlskronas akterdäck, undertecknad och landshövding Cecilia Scherdin Seidegård

Vi har redan sett av den ökade övningsverksamheten bland annat i form av den beredskapsövning som genomfördes i oktober med enheter ur Amfibiebataljonen, 3 och 4 sjöstridsflottiljen och delar F 17 samt del ur Gotlands Hemvärnsbataljon. Mer om denna övning på annan plats i tidningen.

Tillströmningen till Hemvärnet ökar vilket är mycket positivt, sannolikt är det förändrade omvärldsläget en starkt bidragande orsak. I huvudsak är detta före detta värnpliktiga som anmäler intresse för att gå med i Hemvärnet. Hemvärnsbataljonen har genomfört sina övningar med bra resultat mycket beroende på det mycket bra stöd med instruktörer som övriga delar av Amfibieregementet ställer upp med.

Positivt är också att det kontinuerligt tillförs ny materiel till Hemvärnsförbanden, under året har ny radiomateriel tillförts både bevakningskompanierna och insatskompaniet. Vid insatskompaniet finns nu radio ned till enskild soldat.

Årets grundläggande militära utbildning, GMU, (3 månaders frivillig grundutbildning) har genomförts med mycket gott resultat. Flera av rekryterna har anställts vid K 3 i Karlsborg och vid Amfibiebataljonen, det visar vilken hög klass utbildningen håller. Tyvärr är utdelningen för Gotlands Hemvärnsbataljon inte så lysande, endast fyra Gotlänningar fanns med och av dem är det kanske någon som söker sig till Hemvärnet. Om vi skall vidmakthålla Gotlands Hemvärnsbataljon, och dessutom öka som politikerna vill, måste vi bli bättre på att rekrytera till GMU.

Jag tror att kommande år kommer att bli mycket spännande. Försvarsbeslutet som tas i juni 2015 kommer med all sannolikhet innehålla delar som påverkar Gotland och Hemvärnet positivt.

**ÖVERSTELÖJTANT
HANS HÅKANSSON**
CHEF GOTLANDSGR

I Stigs skalle

Platsen är Rödbo. De fjorton strv 122 Leopard skall testskjutas minsann. Media är där, liksom KFT-tidningen och så jag. Det är lika blåsig och kallt som för trettiofem år sedan. Man ställer fortfarande upp på två led linje i blåsten och håller genomgång före skjutning. Men så snacksaliga som somliga skjutledare kunde vara för trettiofem år sedan, är inte den här.

Genomgången går således hyfsat fort. Av de fjorton vagnarna är tre utvalda för skjutning samt en reservvagn. Representanterna från media är överraskande intresserade. Alltid nån glädje med ryssen. Nostalgivibbarna blir än tydligare när jag ser att Olle Håkansson, nu vid 69 års ålder, är målchef. När vi skall fram och titta på skjutresultatet så kör Olle sin egen bil fram. Varför det? Man får inte röka i Kronans bil. Det var bättre förr. Eller?

STIG SKALLAK

In memoriam

F.d. chefen för Gotlands Militärkommando, general-löjtnant Sven-Åke Jansson, avled den 10 september. Sven-Åke Jansson föddes i

Ängelholm 1937 och blev 1961 officer vid Norra Skåningarna. Han utnämndes till överstelöjtnant 1977.

Hans fortsatta tjänstgöring inom Försvarsmakten förde honom 1980 till P 5 i Boden som pansarbataljonschef. 1984 blev han överste och chef Norrbottens regemente, I 19.

Två år senare var han tillbaka i Skåne, nu som Fo-befälhavare och tillika chef Södra Skåningarna, P 7, i Ystad.

1988 utnämndes Sven-Åke Jansson till generalmajor

och chef för Gotlands Militärkommando. Den 1 april samma år välkomnade jag honom i entrén till Nya Visborg, stabshuset på Visborgsslätt.

Sven-Åke Jansson avslutade sin officersbana inom Försvarsmakten som general-löjtnant och chef för Södra Militärområdet 1994 – 1997.

Kungsladugården fylldes under hans tid på Gotland av mycket blommor, främst fuchsior. En sann blomstervän har vandrat vidare.

Svante Hagström

Amf 1 beredskapsövning

Stridsbåt 90 med sin tunga kulspruta (12,7 mm) i Visby hamn.

Regeringen beslutade under hösten 2014 att skjuta till 100 miljoner SEK till övningsverksamhet i syfte att höja beredskapen och att "visa flagg".

Mellan den 9 och 12 oktober genomfördes en beredskapsövning på Gotland som en del av denna verksamhet.

Mindre delar av 2.Amfbat transporterades till Gotland med stridsbåtar och HMS Loke medan huvuddelen transporterades med ordinarie färja från Destination Gotland. Färjan eskorterades av korvetter ur 3. och 4.Sjöstridsflottiljen samt luftskyddades av JAS 39 Gripen från F17.

Delar av Gotlands Hemvärnsbataljon säkrade Visby hamn under fredagen och överlämnade hamnen till 2.Amfbat.

Hemvärnsbataljonen bevakade därefter de militära fartygen i hamnen. Under lördagen säkrade delar av Hemvärnsbataljonen Slite hamn och överlämnade denna till 2.Amfbat som genomförde landstigningar på bl.a. Enholmen och sedan slog en fiende som grupperat vid Mojner.

För Hemvärnets del var detta en mycket bra övning, man fick öva precis på det man skall kunna lösa vid en skarp situation, ta och säkra terräng och överlämna denna till insatsförband samt att lösa bevakningsuppgifter.

Totalt var ca 450 personer engagerade i denna övning varav ca 75 från Gotlands Hemvärnsbataljon.

HANS HÅKANSSON

En bandvagn av typen "Skalman" rullar av HMS Loke i Visby hamn.

Strid, det mest extrema på konfliktskalan

Försvarsmakten ska lösa uppgifter längs hela konfliktskalan, där väpnad strid är den mest extrema uppgiften som personalen tränas för.

Under den drygt fem dagar långa övningen på Gotland, har soldater, sjömän och Hemvärnssoldater i huvudsak tränat på uppgifter som mer har varit på en lägre konfliktnivå. Men tillfället har självklart nyttjats för att öva det mest extrema, nämligen strid. Utöver stridsskjutningar på Tofta skjutfält, har även stridsmoment övats.

Under några intensiva timmar, var 204:e amfibieskyttekompaniet i strid i området kring Slite på Gotland. Kompaniet använde sig av hela sin sjö- och landrörlighet, det vill säga både stridsbåtar och fordon. Att både vara sjö- och landrörlig, är en unik förmåga som andra amfibiebataljonen besitter.

– Mitt kompani utgör den operativa reserven under 2014 (OR14), vilket

innebär att vi ska vara gripbara för att kunna lösa uppgifter här hemma eller någon annanstans. För oss har den här övningen gett ännu ett tillfälle att öva både vår beredskap såväl som vår teknik och metoder. De uppgifter vi har löst tillsammans med resterande del av vårt krigsförband, andra amfibiebataljonen, Hemvärnsbataljonen och korvetterna, har varit mycket givande. Att som operativ reserv dessutom få möjligheten att öva ett samordnat stridsmoment med kompaniets ingående stridsbåtar och fordon, har höjt nivån ytterligare på kompaniet, sa Patrik Berge, kompanichef

Under stridsmomentet ”skades” soldater, vilket gav bra tillfälle att öva hela sjukvårdskedjan. Den skadade omhändertogs direkt på plats och transporterades från skadeplatsen så snabbt det var möjligt för att få mer kvalificerad vård.

Sedan hösten 2006 har Försvarsmakten avdelat ett förband motsvarande ett skyttekompani, som en operativ reserv. Syftet är att Försvarsmakten och Sverige, ska ha tillgång till ett omedelbart gripbart förband. Ansvaret att sätta upp en operativ reserv, fördelas mellan Försvarsmaktens olika förband och för tillfället har Amfibieregementet ansvaret fram till årsskiftet 2014/15.

TEXT OCH FOTO KRISTINA SWAAN
FÖRSVARSMAKTEN

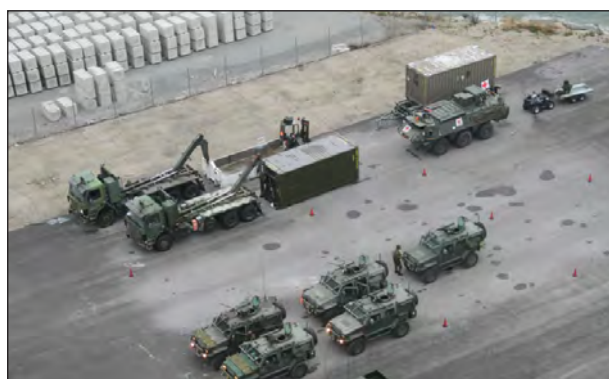
Framryckning i den gotländska terrängen.

Stridsbåtarna fungerade både som transport och som understöd när kompaniet ryckte fram i terrängen

En ”skadad” soldat omhändertogs under transport med stridsbåt till mer kvalificerad sjukvård. Väl i land, mötte sjukvårdsvagnen för vidare omhändertagande och transport

Några av den operativa reservens fordon, uppställda i Slite.

Övning på Gotland 2014-10-1 – 2014-10-13

Ur en plutonchefs perspektiv

När jag blickar tillbaka över helgens övningar så ser jag hur vi löst en komplex uppgift med kort om tid till förberedelser och få tillförda resurser.

Vårt kompani, 205 Amfibieskyttekompaniet fick i uppgift att genomföra en skarpsskjutning på Tofta skjutfält med våra vapensystem och tillförd förmåga CAS (Close Air Support) från Flygvapnet.

Med endast några få veckors förberedelser lyckades vi genomföra en förevisningskjutning där vi fick möjlighet att visa hela vårt kompanis eldkraft och markrörlighet samt vår förmåga att leda tillförd förmåga i form av CAS i form av JAS39 från Flygvapnet. De ingående systemen kompaniet nyttjade under övningen var 12cm granatkastare, Robot 17, markgrupperad tung kulspruta, granatgevär, kulspruta m/58, kulspruta m/90, granattillsats 40 mm, prickskyttegevär 90, minor i form av försvarsladdning 21 samt fordonsmina 13.

AW som är 1:a skyttepluton på kompaniet kunde genomföra en bandvagnsburen omfattning med våra Bv 309 system, understödda av granatkastarpluton och flyg. Väl framme i anfallsmålet kunde vi ta terräng understödda av vår egen understödsgrupp och slutligen försvarsgruppera minsystem. Terrängen vi tog syftade till att kunna gruppera vårt kompanis robotsystem för verkan mot sjömål men även landmål om det så krävs.

Vår omgruppering till Gotland kunde genomföras på ett mycket effektivt sätt genom att nyttja såväl civila som egna resurser. Eskorterade av både flottan och flygvapnet samt egna stridsbåtar så kunde vi säkerställa vår egen överfart.

På Gotland upplevde vi att vi fick ett mycket stort stöd av hemvärnsgruppen som med mycket stort "servicemind mindset" kunde stötta med logistik, transport och överlämna bevakningsobjekt. Allt stöd från hemvärdet har varit mycket uppskattat ända ner på soldatnivå. Hemvärdet har visat på god professionalism i sitt lösande av uppgift. Att samöva har varit en mycket positiv upplevelse och viljan att lösa uppgift på bästa sätt har förenat oss!

Vi har bemötts på ett mycket bra sätt av det civila samhället och lokalbefolkningen. Jag är mycket nöjd med den insatsen Försvarsmakten genomfört under helgen och det är en skön känsla att kunna visa för Sverige att vi är ett förband med hög tillgänglighet som både kan öva och närvara på Gotland.

Jag ser fram mot nästa övning på Tofta skjutfält.

AW01 LT TOMMY LARSSON

CHEF 1.AMFIBIESKYTTEPLUTON 205.AMFIBIESKYTTEKOMPANIET
2.AMFIBIEBATALJON

Rb 17 mot målet på Tofta skjutfält.

Hemvärdet, en viktig komponent

Hemvärnssoldater under bevakningsuppgifter

Vid olika samhällsinsatser finns de där, vid övningar bidrar de med olika kompetenser. Viljan och förmågan att på kort varsel inställa sig för att lösa uppgifter, är ännu ett kännetecken för denna kategori av soldater, nämligen hemvärnssoldater

Under övningen på Gotland, var hemvärdet en viktig komponent, 32. Hemvärnsbataljonen från Gotland, som löste olika uppgifter exempelvis bevakning och skydd av Visby hamn. De förberedde sig också för att på olika sätt motta de förband som kom från fastlandet, vilket var både enheter ur andra amfibiebataljonen och korvetter ur tredje sjöstridsflottiljen. Hemvärnssoldater stöttade dessutom övningsledningen med transporter och annan kommandantur.

– Jag är extremt nöjd med 32. Hemvärnsbataljonens insats under övningen på Gotland.

Tjänstgöringen inom hemvärdet bygger på frivillighet, men på kort varsel fick vi snabbt ihop cirka 70 soldater och fyra hundförare. Personalen kom från olika enheter så vi skapade ett tillfälligt sammansatt kompani som fick uppgiften att bevaka Visby hamn intill dess att andra amfibiebataljonen övertog uppgiften. De löste alla ställda uppgiften på ett utomordentligt sätt, sa major Anders Eckerberg, chef för 32. Hemvärnsbataljonen.

TEXT OCH FOTO KRISTINA SWAAN

Anders Eckerberg

Lärorik övning

FOTO: DIDRIK BOOK/FÖRSVARSMAKTEN

Stridsbåtar, korvetter och stridsflyg, eskorterar som en del i övningen, Destination Gotland som har amfibieförband ombord på fartyget

Den drygt fem dagar långa övningen på Gotland för Amfibieregementet avslöts den 14 oktober. När de sista amfibiesoldaterna lämnade Gotland och blev även på hemresan eskorterade av korvetter och stridsflyg. Eskorten var också på hemresan mycket uppskattad av övriga resenärer på Destination Gotland som på nära håll fick se både korvetter och JAS-plan som löste uppgifter.

När väl förbanden var på hemmabasen, återstod vård och återställning av båtar, fordon och all annan utrustning som hade använts under övningen. Utöver vårderna, genomfördes också genomgång efter övning med syfte att ta lärdom av vad som fungerat och vad som kanske ska ändras till nästa gång, en rutin som förbanden alltid har. Den bästa erfarenheten är att övningen gav

kvitto på att Sverige har insatsberedda och välutbildade förband med både viljan och förmågan att lösa uppgifter. För att upprätthålla den förmågan är det viktigt att över tiden genomföra övningar, större eller mindre, som enskilda förband eller tillsammans med andra.

TEXT KRISTINA SWAAN

"Jag är mycket glad över att ni övar på Gotland"

Gotlands landshövding, Cecilia Schelin Seidegård, besökte övningen och de ingående förbanden. Hon inledde besöket med att följa stridsskjutningarna på Tofta. Senare under dagen träffade hon personalen som bevakade och skyddade Visby hamn och avslutade dagen med att träffa personalen på korvetten HMS Karlstad.

"Det jag har sett i dag har varit mycket imponerande, det har varit väldigt välordnat. Jag är mycket glad över att ni övar på Gotland. Det är också positivt att det har tillförts mer pengar så att ni kan öva", sa Cecilia Schelin Seidegård

Samtidigt som amfibieförbandet genomförde stridsskjutningar, höll korvetten HMS Karlstad öppet hus för allmänheten. Närmare 440 personer besökte fartyget, det visade på att det fanns ett stort intresse. Andra delar ur amfibieförbandet som inte genomförde stridsskjutning, passade också på att visa lite av sina fordon, stridsbåtar och annan utrustning, även här var intresset mycket stort.

TEXT KRISTINA SWAAN
FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

På hamnen fick landshövdingen möjlighet att känna på granatgeväret

Landshövdingen i samtal med delar av övningsstyrkan efter övning, tillsammans med chefen Amf I, överste Peder Ohlsson.

På korvetten HMS Karlstad fick Cecilia Schelin Seidegård bekanta sig med styrhytten tillsammans med Hans Håkansson(t v).

Leoparder övade på Tofta

Besättning från Wartofta kompani på Skaraborgs regemente hade flugits till Gotland.

Avstånd 600 meter, D-max vid Ölands norra udde.

Skytten Fredrik Aiff satt alla sina fem skott mitt i prick.

Träffbildem klart godkänd för de fem träffarna

Fyra av de 14 stridsvagnar, som finns i förråd på ön, togs ut för att testas på Tofta skjutfält i oktober. Det var en stridsvagnspluton från Skövde som såg till att vapnen fungerar som de skall.

Fyra stridsvagnsbesättningar från Skaraborgs regemente, P 4, i Skövde har fokus på dagens övning att få vapnen rätt inställda.

"Det som är viktigt med den här övningen är att göra det minutöst och metodiskt. Det är som att skjuta in vilket vapen som helst. Man vill ju att siktet ska stämma och det är det vi gör nu", säger överstelöjtnant Mattias Brehag, säkerhetschef.

Linus Åberg är skytt och Jakob Schieder laddare på en av stridsvagnarna. De skall skjuta och ställa in tekniken för att se till att allt är i sin ordning. "Det kändes väldigt seriöst och realistiskt när vi fick reda på att det var till Gotland vi skulle åka för att jobba denna gång. Men för oss innebär det egentligen ingen skillnad. Vi gör jobbet likadant här som vi gör det någon annanstans"

Under skjutningen fanns regementschef Fredrik Ståhlberg på plats och han kände sig nöjd, "Stridsvagnssystemet är en viktig del i vår brigadförmåga och det är i brigad vi leder den väpnade striden på marken."

Stridsvagnarna är stridsvagn 122 Leopard, väger 62,5 ton och kan köra 60 kilometer i timmen. De har de stått i förråd sedan hösten 2013 när de transporterades hit under ledning av brigadgeneral Stefan Andersson.

"Det är ju ingen hemlighet att Gotlands betydelse har diskuterats väldigt mycket i närtid. Ett sätt att lösa uppgiften är att man förhandslagar stridsvagnar och att man har dem förberedda ifall det skulle behövas, säger Stefan Andersson. Han var mycket nöjd att nu kunna få vara på plats när de används för första gången på Gotland.

I rondellen vid Södercentrum.

Dagen efter skjutövningen var det dags för fordonsmarsch till Slite som genomfördes av 3.stridsvagnskompaniet vid 11.19 i Boden.

Incidentberedskap på F 17 Gotland

"Det är tre parter ovanför Östersjön, Ryssland, NATO och Sverige" enligt Tomas Nilsson, platschef på F 17 på Gotland. "Alla är på varandra och är väldigt närgångna".

Inte bara ryska stridsflygplan är närgångna i luftrummet ovanför Östersjön. Även svenska Gripen och Nato-plan flyger aggressivt, enligt Tomas Nilsson, platschef på flygbasen F 17 på Gotland. Sverige bedriver "informationsinhämtning på bred front och går väldigt nära. Vårt eget flyg har ökat sina insatser med 20-25 % årligen sedan 2011."

"Alla är på varandra och är väldigt närgångna. Det skrivs mycket om att Ryssland betar sig aggressivt, men det är inte bara de som håller på. Vi gör likadant eftersom vi vill ha rätt underättelser" sa Tomas Nilsson på en föreläsning på Gotlands Försvarsmuseum. "Försvarsmakten borde berätta mer om vad vi håller på med".

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Gripen i beredskapsläge.

All incidentberedskap är skarpt läge dvs det är inte övning när de uppträder. Vid den berömda "bängen" i somras löste de sin uppgift.

Vid besöket på F 17 G i juli visade rotechefen Johan Legardt oss runt på basen. Att vara baserad på Gotland ger tidsvinster på upp till 20 minuter. Det är viktig tid. Han poserade både med och utan hjälm för att visa att det är samma kille.

Det är bra att vara på plats säger de båda piloterna Niklas och Anders som har beredskapsläge. (efternamnen dessa piloter är utelämnade, Försvarsmaktens policy)

De tog flyget till övningen på Gotland

Soldaterna från P 4, som deltog i beredskapsövningen på Gotland, flögs hit av Herculesplan från F 7 i Sätenäs. På Visby flygplats blev det snabb urlastning för vidare transport till Tofta. Transport- och specialflygenheten på F 7 är de som ansvarar för det militära transportflyget i Försvarsmakten. Enheten har alltid beredskap för att snabbt kunna genomföra transportflygningar i samverkan med andra enheter i myndigheten.

Det gäller att se framåt!

Tiden går och vi står snart inför ett nytt verksamhetsår vid vårt museum. Under de sex år, ja nästan sju om vi räknar den blygsamma starten 2008, har museet haft en fantastisk utveckling både vad gäller uppbyggnad och antalet besökare. Från 2.000 besökare under första året 2009, till omkring 10.500 år 2014. Det har det gått med "raketfart"!

Men vi får inte stanna upp utan det gäller att se framåt och finna former för en vidare utveckling. Där kommer bl.a. restaurang- och butiksdelen in, dess potential utnyttjas idag sannolikt inte tillfullo. Loppmarknaden är en annan del som bör uppmärksammas.

Inför säsongen 2014 lyckades flyggruppen få GFM Flyg vid Skans IV "visningsbar", vilket drog många nya besökare. Det finns givetvis fortfarande mycket att göra med att vidareutveckla denna inför kommande år.

Under hösten har planering av flytten av KA 3 museum till Tingstäde slutförts och när ni läser detta har flyttlassen redan gått. Vid Skans IV bygger nu våra kamrater från Fårösund upp den marina delen som tillsammans med flygdelen kommer att bli nästa års stora dragplåster. Jag vill i detta sammanhang hälsa våra kamrater från KA 3 välkomna i gemenskapen vid Gotlands Försvarsmuseum!

Även om vi haft en gynnsam utveckling så här långt gäller det att se hur vi kan gå vidare. En sak som jag tror skulle kunna väcka intresse är historiska utflykter med buss eller bil. Man skulle kunna koppla detta till utspisning i fält från vår tross och, varför inte, övernattnings i tält. Jag tror också att vi borde satsa på en viss form av guidning vid vissa tillfällen och tidpunkter. Den skulle kunna ske vid några av våra utställningar, t ex vid Bodisko 1808, VK II, Kalla Kriget eller Lager Lingen. Se dessa förslag som exempel på aktiviteter som skulle kunna genomföras och förhoppningsvis dra fler besökare.

Vi har också en hel del fordon som nu står i förråd och som vi på sikt måste skapa utställningshallar för.

En viktig fråga, och kanske den viktigaste, är hur vi skall rekrytera medlemmar för att överleva på sikt. Styrelsen jobbar med detta och räknar med att komma med ett förslag på någon form av direktrekrytering till vår ideella förening. Här brevid kan du läsa vår verksamhetsplan för 2015. Jag vill avsluta med att tacka för alla frivilliga insatser under det gångna året och önska er alla ett gott slut och ETT GOTT NYTT ÅR.

ROLF LARSSON
ORDFÖRANDE

Ordförande	Rolf Larsson
vice ordf	Anders Österberg
Sekreterare	Nils-Åke Stenström
Ledamöter	Svenerik Johansson, Mats Ekeröth, Roberth Östergren och Anders Jolby
Revisorer	Tore Karlström, Magnus Fransson och Roland Snäckerström (supl)
Valberedning	Lars Boström (smk), Leif Svensson och Hans Klintbom

www.gotlandsforsvarsmuseum.se

Verksamhetsplan 2015

Av nedanstående framgår de viktigaste verksamheter som planeras genomföras under 2015.

Utreda museets framtida ägar- och organisationsstruktur

Utkast till plan föredras vid extra föreningsmöte hösten 2015. Slutligt förslag klart till årsmötet 2016.

Översyn av marknadsföringsplan

Underlag finns delvis i genomförd besöksenkät.

Utbyggnad av den marina delen vid Skans IV

Fortsatt uppbyggnad av utställningarna vid flygdelen med kraftsamling till Hangar II.

Överta Skans IV från "kyrkan"

Ansöka om medel vid Länsstyrelsen för att täta taket på skansen.

Förbättra utställningar i huvudbyggnaden

Enligt särskild plan.

Utveckla arkiv och bibliotek

Översyn och komplettering

av utställningarna i övriga tre utställningshallar samt planera för ny utställningshall i bottenvåningen av Byggnad II alternativt snedtak mot Fälthuset.

Underhåll av museets byggnader

Enligt särskild plan.

Samarbeten

Tingstäde Hembygdsförening och Gotlands Museum. Kontakta Campus Gotland om möjlighet till samarbete. Utreda samarbete med övriga militära museer på Gotland.

Fortsätta inventering enligt datasystemet "Primus"

Utveckla restaurang- och butiksdelen samt "upplevelsedelen"

F d bastun vid träsket

Planering av verksamheter i och i anslutning till f d bastun

Uppmärksamma och högtidlighålla Nationaldagen 6 juni

Rekrytering av frivillig personal

För att museets verksamhet på lång sikt säkras.

P 1G – ett 70-årsminne

Invigning och utställning

Parad för P 1G fana

Fanan, från 1947, troppades vid P 1G:s nedläggning 1963. År 1988, då P 18 firade sina 25 år som pansarregemente, utverkade överste Stig Barke tillstånd att åter få blotta fanan. Den kom sedan att föras parallellt med regementets egen fana, fram till år 2000 då stridsvagnsutbildningen upphörde vid P 18. Olle Gardell 1.fanförare och står med fanan, Jonas Sellin är 2.fanförare, och den reducerade fanvakten Joakim Ekström och Andreas Andersson. Fanvakten kommenderades av Lasse Boström som bär uniform m/39.

P 1G utställning

Den består av 12 planscher och finns i museets plan 3, även under 2015. Utställningen visar bl.a. fordonen, dess chefer, intressanta profiler, organisation, bilder och intervjuer. Utställningen är framtagen av Göran Hellström, Thorleif Olsson och undertecknad.

Strv m/37

Vagnen kom 1943 till Gotland. Vid P 1G:s bildande 1944 tillfördes övriga, summa 48 stycken. Just denna vagn ställdes under 1950-talet upp vid Blåhäll, togs på 70-talet till P 18 och renoverades vid Mekanikerskolan och deltog från 1974 bl a i Regementets dag.

Pansarvapnets födelse i Sverige räknas till början av 1920-talet då försök påbörjades med tio stycken tyska bandgående pansarvagnar. De fick beteckningen strv m/21, efter modernisering strv m/21-29.

Försöksverksamheten inleddes vid Svea Livgarde. Det var först med 1942 års försvarsbeslut som Pansartrupperna blev ett självständigt truppdrag. Då bestämdes även att ett pansarregemente, Göta Livgarde, P 1, skulle byggas upp i Enköping. De skulle detachera ett kompani på Gotland, och den 1 april 1944 var P 1G organiserat vid I 18 på Visborgsslätt. Det kom att existera nästan 20 år. Den 31 mars 1963 upplöstes P 1G, för att nästa dag ingå som 12.kompaniet i Gotlands Regimente, som då fick beteckningen P 18.

Strv m/42

Kom till Gotland hösten 1944. Senare byggdes samtliga vagnar om, bl.a. till strv 74. När museet under 1990-talet ville utöka samlingen med en strv m/42 fanns inga exemplar kvar. Men med ett chassi till strv 74 och ett äkta torn kom man nära originalet. Arbetet utfördes på P 18 våren 1996 av fem mekaniker under ledning av Lars-Ewe Petterson och Olle Håkansson. Nu, år 2014, var det Göte Holmér, Ulf Nilsson, Sture Gardell och Bengt Hyytiäinen som fick de båda 6-cylindriga motorerna, av typ Scania-Vabis, att mullra igång. Emedan strv 74 hade bredare band, så kan den initierade se att denna vagn inte är en "äkta" strv m/42.

SKP m/42

Fordonet kom till Gotland under senare halvan av 1940-talet. Det har använts i Kongo och på Cypern. Efter omfattande renovering och modernisering på 1980-talet kom fordonet att göra tjänst på Gotland fram till sekelskiftet.

På bänkarna sitter hedersgästerna, fr v Gunnar Eriksson, Bengt Karlsson, Bengt Ahrlé Berg, Lars-Ewe Pettersson, Karl-Olof Klingvall, Inge Bergh, Carl-Gustaf Hjalmarsson och Maj Hjalmarsson.

Invigning av P 1G 70 år

Under 2013 beslöt Gotlands Försvarsmuseum att uppmärksamma att 70 år var gångna sedan P 1G etablerades.

Den militärhistoriske forskaren Thorleif Olsson har grundligt penetrerat P 1G:s första år genom intervjuer, insamling av foton och dokument, samt tillbragt många timmar på Krigsarkivet. Han ställde nu villigt upp med kunskaper och forskningsmateriel. Det fastställdes att lämpligaste dag för invigningen var 31 maj då Tingstadedagen genomfördes.

Invigningen hade samlat hundratalet åhörare och inleddes med Göta Livgardes marsch och dess igenkänningsignal, vilken blåstes av Sten Lindberg. Därpå genomfördes paradmarsch med P 1G:s fana. När fanan åter intagit sin plats äntrade Bengt Hammarhjelm talarstolen och höll en exposé över hur pansarlivgardisterna och deras kompani uppfattades från I 18 sida. Därefter berättade Thorleif Olsson om sin forskning. På detta följde en "fordonsparad" där juvelen i kronan var pansarbil m/41 som Arsenalen t.v. deponerat vid Gotlands Försvarsmuseum. Övriga fordon som förevisades var strv m/37, SKP m/42 och strv m/42. De som sett till att fordonen blivit iordningställda och kördugliga har varit teknikerna Göte Holmér, Åke Vestergren, Karl-Gunnar Claesson och Sture Gardell. De har biträttats av Ulf Nilsson, Bengt Hyytiäinen, Peter Nordgren, Lars-Eric Thor och Joakim Ekström.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO LINA PERSSON, RONALD JAKOBSSON, ULF KALLENBERG, NILS-ÅKE STENSTRÖM, GÖRAN HELLSTRÖM OCH THORLEIF OLSSON

Artikelförfattaren Nils-Åke Stenström hälsade publiken välkomna till invigningen av 70-årsjubileet av P 1G och hälsade särskilt de inbjudna hedersgästerna välkomna. Sittande bakom Rolf Larsson och till höger Thorleif Olsson.

Hans Johansson och Karl-Gösta Jespersson var också inbjudna hedersgäster. Båda gjorde sin värnplikt 1944 på P 1G, Karl-Gösta Jespersson som gruppchef på stridsvagn och Hans Johansson som chaufför till chefen P 1G, kapten von Krusenstierna.

Pbil m/41

Fordonet tillverkades av Landsverk på 1930-talet under beteckningen L-180. Ett 50-tal exporterades till flera länder, bl.a. Irland. Sverige köpte dock inga. I anslutning till krigsutbrottet 1939 hade Irland beställt ytterligare fem exemplar. Svenska staten gav dock exportförbud och behöll dessa för egen räkning. Här fick de beteckningen pansarbil m/41. De fanns på P 1G från 1944 till mitten på 1950-talet. 1963 skrotades samtliga fem bilar. 1998 lyckades Sverige få tillbaka en L-180 från Irland genom byte med en SKP m/42, vilken irländarna blivit imponerade av i Kongo. Förhandlingarna tog 14 år. Bredvid det enda exemplaret i Sverige av Pbil m/41 står Thorleif Olsson.

Volontärernas utbildningsresa

Tisdagen den 3 juni kl 0630 samlades 30 volontärer på kajen i Visby för avfärd med Tottes bussar mot Tyskland, förare var den rutinerade Anders Häglund.

Efter att ha hämtat upp Mats Annerstedt i Oskarshamn gick färden söderut med pinkpaus i Brömsebro och lunch i Blekinge.

Framåt sen eftermiddag nådde vi Trelleborg där vi tog färjan till Sassnitz på den tyska ön Rügen, för att där checka in på Park hotel Rügen som låg mitt på ön.

Genomgång vid Prora Första stoppet på onsdagen var den tänkta semesteranläggningen Prora som Hitler byggde på Rügens östra strand, åren innan andra världskriget. Anders Nilsson berättade ingående om anläggningen som är drygt 4 km lång, sex våningar hög och rymmer 10000 rum med plats för 20000 semesterfirare. Byggnaden låg bara 200 m från en jättelång sandstrand som påminde en hel del om Sudersand, anläggningen blev aldrig helt färdigställd eftersom kriget kom emellan.

Under kriget användes Prora som fältsjukhus och under sista krigsåret som förläggning för Röda armén. Efter en busstur längs den södra delen av den oerhört vackra ön Rügen så tog vi bron över till Stralsund och efter en god lunch så gick färden vidare mot eftermiddagens mål, Peenemünde.

V 2 raket vid museet i Peenemünde Här hade tyskarna en försöksanstalt som mellan 1936 och 1945 var en av världens mest moderna teknologacentrum, här togs bl.a. fram den fruktade V 2 raketerna, av Goebbels kallad vedergällningsvapnet 2. Under kriget jobbade ca 15000 personer på anläggningen, många av dessa var tvångsarbetsbetare och krigsfångar och flera miste livet vid produktion och provskjutningar.

Mig 21:an studerades ingående I anslutning till Peenemünde finns också en gammal flygplats och här upptäckte våra flygintresserade volontärer en gammal Mig 21:a, tvåsitsig dessutom. "Stoppa bussen !!!"

beordrade Tor Karlsson och självklart stannade vi för att studera den gamla klenoden. Efter detta gick färden mot Greifswald där vi tog in på Mercur hotel och avnjöt en gemensam middag på kvällskroken, följt av trevlig samvaro i hotellbaren.

Torsdagen inleddes med att Nils-Folke Ericsson tog oss tillbaka i historien till 1600-talet då Sverige hade stort inflytande i norra Tyskland. Stralsund, med dess universitet som grundades i Greifswald, var ju i svensk ägo åren 1648 till 1815. Efter denna återblick i historien fick man välja på stadsrundtur i Stralsund eller guidad tur på Stralsunds bryggeri, själv deltog jag i bryggeribesöket som avslutades med provsmakning av deras Störtebeker öl samt en god lunch i restaurangen.

En MIG 21 upptäcktes av Tor Karlsson.

På eftermiddagen gick resan västerut med ett stopp för shopping i Rostock sedan vidare mot Travemünde där vi tog nattfärjan till Trelleborg.

Efter att åter bestigit svensk mark på nationaldagens morgon styrde vi kosan mot Karlskrona och marinmuseet där man dagen till ära hade invigning av den nya ubåtshallen som var mycket imponerande. Även utställningen "Ytspänning kallt krig i Östersjön 1979-1989" var mycket intressant att se, där militära chefer som var på plats under ubåtsincidenterna berättade ingående om händelserna på och under ytan. Sista anhalten på resan var Kalmar där Mats Annerstedt berättade historien om Kalmar slott och efter detta fikapaus i hamnen innan sista biten upp till Oskarshamn vidtog. Vid midnatt nådde vi Visby och det var 30 nöjda volontärer som sa tack och hej när vi skingrades på rastplats Gotland i den ljusa sommarnatten.

TEXT OCH FOTO ANDERS ÖSTERBERG

Malin Martis med Stråkkvartetten och Gotlands Officerskör

Julbön med stråkkvartett

Nyheten vid årets julbön i domkyrkan var stråkkvartetten, som passade mycket bra in och var fint samstämd med Gotlands Officerskör, under ledning av Bertil Wessman, och Malin Martis som solist. I stråkkvartetten ingick Kjell Lindén, viola, Emilio Estrada, fiol, Per Stenström, fiol, och Lotta Danielsson, cello. Beträktelsen, av Karin Hjorth, tog ansats i årets Fredpris som delades ut dagen innan i Oslo.

Efter julbönen var kaffeborden uppdukade i församlingshuset. Julbönen möjliggörs tack vare Utbildningsgrupp Gotland genom Hans Håkansson.

Till julbönen 11/12 kom 250 personer.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Roif Holmér, Ola Mehlqvist, Kurt Lundin, Lars Malmgren, Tomas Rosén, Gunnar Ekelund

3. komp på I 18 årgång 57/58

Ola Mehlqvist var en av dem som genomgick plutonchefsskola vid 1957-58. Han har skrivit en intressant skrift på 38 sidor om den tiden.

Gänget, 24 man + 5 av de dåvarande befälen, återsamlades den 23 augusti 2008 i Tingstäde, 50 år efter muck. Det har Ola Mehlqvist också skrivit om. Båda skrifterna finns att läsa i sin helhet på museets hemsida, gotlandsforsvarsmuseum.se.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

Noggrann studie av den gedigna årsrapporten av Mats Ekeroth, Åke Wallin, Folke Ansén, Lars-Olof Ryström, Ingemar Ohlsson, Folke Frenidin, Lars Boström, Bengt Hyytiäinen, Kjell Pettersson, Lars-Ola Olin, två skynda och långt bak till höger Lars Larsson.

Inval av KA 3 på årsmötet

Torsdagen den 24 april genomförde Gotlands Försvarsmuseum sitt årsmöte i Tingstäde. 29 personer hade infunnit sig. Ordföranden Rolf Larsson hälsade skaran välkommen klockan 1800.

Medlemskapet i GFM består av de tre kamratföreningarna ur P 18, A7 och Lv2. Dessa inbetalar årligen 1 (en) krona per medlem. Därmed är samtliga registrerade medlemmar i de tre kamratföreningarna, per automatik, även medlemmar i Gotlands Försvarsmuseum.

GFM ekonomi är god och den ökade satsningen på marknadsföring har gett resultat – mer än 9000 besökare passerade grindarna under 2013. Alla dessa genererar dock inte inträdesavgifter till museet, många kommer för att nyttja restaurangen, besöka loppmarknaden, åhöra föreläsningar, eller delta i andra evenemang. Men siffran är ändå imponerande.

De stadgeenliga punkterna i dagordningen klubbades raskt igenom, och styrelsen fick ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Valberedningens förslag till ledamöter och funktionärer föredrogs av Lars Boström. Det var ingen förändring sedan förra årsmötet.

Funktionärslistan finns att läsa på föregående sida.

Mötet beslöt bl.a. att KA3 KF beviljas medlemskap i GFM, med samma status som de övriga tre kamratföreningarna. Formellt sker det då stadgarna reviderats. Detta i sin tur sker först då Ag Org (Arbetsgrupp Organisation) lämnat sitt betänkande. Gruppen består av Anders Jolby, Mats Ekeroth och Robert Knutas, och har till uppgift att utreda, och för årsmötet 2015, lägga ett förslag till GFM framtida organisation. Sannolikt kommer förslaget att på något sätt rekommendera att det, parallellt med den kollektiva medlemsanslutningen, ges möjlighet till personlig medlemsanslutning.

Avslutningsvis riktade ordföranden ett varmt tack till alla, ingen nämnd och ingen glömd, som under året bidragit till utvecklingen av Gotlands Försvarsmuseum.

Efter mötet bjöd GFM på en närande måltid, sillmacka, samt rostbiff med potatissallad.

TEXT OCH FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

K G Runander och Anders Nilsson.

Göran Hellström, Andreas Andersson, Lars Gibson, okänd, Robert Knutas, K G Runander, Joakim Ekström, Lars Thor och Bengt Hyytiäinen.

Nationaldagen firas 2015 på Gotlands Försvarsmuseum

Nationaldagen kommer 2015 att firas på museet, i samverkan med Tingstäde Hemygdoförening.

KA 3 kamratförening, som arrangerat firandet i Färösund under många år, lämnade över nationaldagsspinnen i år till Gotlands Försvarsmuseum. En kommitté under Nils-Folke Ericssons ledning tar fram programmet. Det kommer att till stora delar kännas igen från Färösundstiden.

Traditionsenligt med flagghissning, högtidstal, körsång av Gotlands Officerskör, fanvakt samt några nya inslag med ungdomar och salutkanon planeras.

Frivilligorganisationer, föreningar och klubbar kommer att inbjudas att delta med fanor/standar i fanborgen.

Mer info kommer att finnas på GFM hemsida www.gotlandsforsvarsmuseum.se.

GÖRAN HELLSTRÖM

Kallelse till GFM årsmöte 2015

Gotlands
Försvarsmuseum
har årsmöte torsdag
9 april 2015 kl 18.00 i
Tingstäde.
Anmälan om deltagande
gotlandsforsvarsmuseum
@telia.com eller
0498-27 43 57.
Välkomna!
Styrelsen

Eric Engström - museiman i 40 år drar sig tillbaka

Gotlands Försvarsmuseum emanerar från det museum som i slutet av 1940-talet inrättades i en barack på Visborgsslätt. Det byggdes upp av major Nils Wadner och stod klart 1947. Men det var först 1986 som museet fick ändamålsenliga lokaler i den gamla matsalen på P 18.

Det var omfattande arbeten som skulle till då detta skulle bli ett garnisonmuseum och därmed inrymma föremål från I 27-I 18 och P 18, och även inkludera A 7 och Lv 2 samlingar. Här tog man hjälp av styresmannen Johan Engström vid Armémuseum. Som han var reservofficer så kallades kan helt enkelt in för att tjänstgöra vid MKG. Så kunde man göra på den tiden!

Det var flera krafter som hjälpte till med den praktiska uppbyggnaden av museet, men vad gällde Lv-materiel, så låg ansvaret hos Eric Engström. Övriga var Tore Svensson, Roland Jonsson och Swen-Arne Wighammar.

Då Eric Engström nu efter nära 40 år i museivärlden vill dra sig tillbaka, såg KFT:s utsände anledning att ställa några frågor:

- Var och när gjorde du värnplikten?

- Jag tillhörde de pojkar som 1950 hade i stort sett två alternativ: Bonddräng eller "sno" värvning. Valde det senare bl a för att kunna få lite mer än vanlig skolutbildning. Det blev Lv 3 G i Visby.

- När började du intressera dig för museiverksamhet?

- Intresset växte fram efterhand, men ökade när jag blivit mer

bekant med Tore Svensson och hört hans tankar om museum. Då befann vi oss inom luftvärnet i en övergångsperiod från kanoner till elektronik, och robottekniken fanns framför oss. Då uppfattade jag att "slit och slängperioden" startade och att det var idé att samla prylar för framtiden.

- Hur såg museiverksamheten ut på Korsbetningen?

- Tore Svensson samlade för A 7 Kamratförening, eftersom Lv 2 ingick i den så blev det naturligt att vi hjälptes åt att samla, dock kunde det bara bli småprylar, inget stort utrymme fanns. Småningom blev chefen Lv 2 intresserad så att jag kunde börja ta hand om lite större saker och sedan rullade det på.

- Lv 2 flyttade ut till Visborgsslätt 1978. Hur upplevde du det?

- Flytten till Visborgsslätt innebar en massa förberedelser, det skulle ju bli lite av föreställning också! Mycket möten och diskussioner där man inte alltid uppfattade att cheferna var överens, men flyttedagen gav Vår Herre igen, det störtregnade och blåste, riktigt skitväder. Dock tyckte jag att samverkan med P 18 fungerade alldeles utmärkt, både militär och civil personal ställde upp och hjälpte oss att komma igång.

- Har du några särskilda minnen från museiuppbyggnaden 1986?

- Museiuppbyggnaden på Visborgsslätt var intressant och lärorik. Dock upplevde vi tre förbandschefer som var och en drog åt sitt håll och försökte påverka oss att få största och bästa biten av kakan. Gudskelov fick vi Johan Engström till hjälp så att det blev lite linjer i arbetet. Utan hans hjälp tror jag inte det hade blivit bra, personligen hade

jag ibland tankar på att hoppa av jobbet. Eftersom vi bildade en mycket homogen grupp gick samarbetet bra, arbetet i museet fick dock länge ske på lunchraster och annan ledig tid, ordinarie arbetsuppgift gick före.

- Den officiella invigningen skedde i juli 1991 av dåvarande chefen MKG Sven Åke Jansson. Några minnen därifrån?

- Har bara lite diffusa minnen från invigningen, det var ju så många stora beslutsfattare som skulle tala och tackas, så Tore Svensson, Roland Jonsson, Swen-Arne Wighammar och jag hamnade (som jag tyckte) lite i skymundan.

- Du har lagt åtskilliga timmar inom museivärlden. Fick du någonsin någon kompensation från MKG eller Lv?

- Många timmar har lagts ner på att skaffa materiel och att fundera ut lösningar på placering m m, men kompensationen fick väl mestadels bestå i den personliga tillfredsställelsen att det har blivit intressant för andra att se materielen utställd, och då framförallt att få bygga miljöer. Dock uppfattar jag att förbandscheferna uppskattade arbetet vi lade ner.

Eric Engström 4 augusti 1988 vid renoveringsobjekt elverk.

- Sedan Gotlands Försvarsmuseum flyttade till Tingstäde vet jag att du jobbat helt ideellt och utan ersättning med dess utställningar. Du var med från början. Det fanns de som hade betänkligheter mot att flytta verksamheten till Tingstäde. Jag själv var faktiskt en av dem. Min fråga till dig: Hur tänkte du när du fick ta del av dessa planer?

- Jag var nog lite betänksam i början, men efterhand jag fick information insåg jag att det här kan bli något alldeles fantastiskt, framför allt att man skulle få plats att bygga upp miljöer, just miljöerna är något jag tycker om, man visar inte bara upp en

kanon utan plockar dit rekvisita så att besökaren får en översiktsbild av hur en grupperingsplats kunde se ut. Idéer kläcktes och utbyttes mot nya som förkastades nästa vecka då något bättre kläckts... Ibland kunde det vara jobbigt - men det var en fin tid. Man skall ju inte förhäva sig, men jag är stolt över att fått vara med och bygga upp detta fantastiska museum och att få vara delaktig av det goda kamratskapet.

Eric Engström berättade 2013 bl a om kolstavar och ljusbågar.

- Du blev ensamstående för några år sedan. Hur ser dina dagar ut numera?

- Man märker att det tar lite längre tid att ordna saker och närminnet sviktar, orken tryter fortare. Dock vill jag inte ha all den här tiden ogjord, mitt i allt jobbet har det varit roligt och jag har känt mig omgiven av goda kamrater. Många uppgifter finns att göra färdigt, allt det som blivit liggande på grund av museiintresset. Apropå närminne: Det som man lärde i ungdomen sitter fast i hjärnan, mycket nytt är bortglömt!

Avslutningsvis vill jag rikta ett tack till alla som jag kommit i kontakt med, såväl medarbetare som besökare. Man lär ju ibland även av besökare, kanske har de något minne som kompletterar vad jag tidigare vetat eller anat. Hur som helst: Det har varit jättekul!

- Jag vill framföra Gotlands Försvarsmuseums tack till dig för allt nedlagt arbete under den gångna tiden och vi hoppas att än under många år få se dig besöka GFM.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

Foto: Tore Svensson och Nils-Åke Stenström

Ger gästerna både mat och kunskap

Museet hade under 2014 närmare 300 gruppbesökare som både åt och blev guidade. Lasse Larsson är platschefen som även ger besökarna näring i guidad form. Under året kom över 10.000 besökare och många åt i restaurangen eller tog en fika.

GÖRAN HELLSTRÖM

Lasse och Olle -två museiarbetare

I Byggnad I, plan II, träffar jag Lasse Boström och Olle Gardell en oktoberdag. Det är där GFM magasinerade materiel förvaras. Lasse har befattning som "förrådsförvaltare med särskild inriktning på uniforms-persedlar". Han kom till GFM museivärld år 2010 och en av hans första större insatser var att bringa ordning bland alla uniformer och intendentur-persedlar som transporterats från Visborgsslätt och under stor brådska förrådsställda i Tingstade. Lasse Boström jobbar med utställningar och då främst med att tillverka fullskaliga "dockor" för placering i utställningsmiljöer som exvis vid pjäser och i fordon.

Under större evenemang kan besökarna få se honom iförd en välsittande uniform m/å. Han tilldrar sig då den största uppmärksamhet, och han torde vara den bland museets personal som är flitigast avbildad på fotografi.

Lasse Boström i sitt förråd med en uniform m/1886 (m/å).

Olle Gardell har hittat en Anders Zorn i samlingarna.

Olle Gardell inledde sin museibana förra året med att göra en utställningsmonter för Hemvärnet i Plan III. Han har också sorterat fotografier och fått ordning bland alla tavlor och konstverk som är magasinerade. Olle Gardell skrudar sig emellanåt i tidsenlig uniform och visar upp sig för besökarna. Senast bar han uniform m/52 som förste fanförare av P 1G:s fana under Tingstadedagen.

TEXT OCH FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

Varifrån kommer det statliga stödet till försvarsmuseer?

Den statliga utredningen "Försvar i förvar" fick år 2005 uppgiften att hitta formerna för att förvalta Sveriges militärhistoriska arv. I december 2007 fattades ett riksdagsbeslut som säkerställer 30 miljoner kronor årligen som stöd till dryga tjugotalet utvalda museianläggningar med militär inriktning i hela landet. Ett krav var att museerna skulle vara av nationellt intresse.

Summan, som är statisk och inte räknas upp, överförs årligen från Försvarsmaktens budget till Kulturdepartementet, och slussas vidare, över SFHM, till SMHA:s kansli, där de fördelas bland dess museer.

Grundtanken är att kommunen ska äga respektive lokal och hyra ut för en låg kostnad, samt ha insyn i verksamheten. Statens försvarshistoriska museer (SFHM) och Statens maritima museer (SMM) stödjer museianläggningarnas driftskostnader med ca 50%. Museimyndigheterna svarar också för centrala kostnader som föremålshantering och registrering, utställningshjälp, säkerhet och viss marknadsföring. Gotlands Försvarsmuseum är ett av de fåtal museer i nätverket som äger sin anläggning, som idag består av 11 byggnader.

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

Eskil Gahnström museets allt i allo

Man brukar tala om att någon som länge varit anställd på samma plats tillhör "inventarierna". Kanske passar uttrycket – i positiv bemärkelse – på Eskil Gahnström. Under nära 40 år var han anställd vid Försvarsmakten som förrådsman med tjänstgöringsplats på Förrådsgården i Tingstade. Där hanterades främst livsmedel, intendentur- och tygmateriel. Som mest fanns 23 anställda i Förrådsgården. Han slutade sitt yrkesverksamma liv 2008, och då var även Försvarsmaktens verksamhet i Förrådsgården

avvecklad. Det var samma år som Gotlands Försvarsmuseum öppnade utställningen om den ryska ockupationen 1808. Den visades i det lilla skyddsrummet som idag är restaurangförråd. Museets huvudbyggnad var då ännu inte disponibel.

Eskil Gahnström kom att stanna kvar på sin forna arbetsplats, men fortsättningsvis med Gotlands Försvarsmuseum som arbetsgivare. Det kändes tryggt att under uppbyggnadsskedet kunna vända sig till Eskil Gahnström. Han kände väl till lokaliteterna, lås och nycklar, och var väl förtrogen med lastfordon och de traverser som nyttjades för att förrådsställa museimateriel i byggnadernas övre plan. Idag kanske han kan benämnas "hustomte", han svarar för bl.a. gräsklippning, räfsar löv, utomhusstädning för att inte tala om de fina blomsterarrangemang man sommartid kan se i krukor vid inpassering till museet. Vi hoppas att ännu under många år få se Eskil Gahnström i verksamhet vid Gotlands Försvarsmuseum.

TEXT OCH FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

På GFM bibliotek tas bokdonationerna om hand av Mats Annerstedt som biträds av Rutger Edwards, förteckning i databasen görs av Ronald Jakobsson och Ingela Eriksson.

Värdefulla bokdonationer

Många kamrater som på olika sätt varit knutna till Försvarsmakten har genom åren skaffat sig förnämliga bibliotek av militärlitteratur. Det är många gånger med medlemskap i föreningen SMB (Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek) som samlingarna byggts upp. För de riktigt militärhistoriskt intresserade handlar det om hyllmetrar, vilket kräver sitt utrymme i hemmet.

Men orsaker som exvis flyttning till mindre bostad eller minskat intresse för ämnet gör att vederbörande väljer att avhända sig sin samling. Sålunda har Gotlands Försvarsmuseum de senaste åren mottagit ett antal större och värdefulla donationer av militärhistorisk litteratur. Dessa donationer kompletterar på ett utmärkt sätt museets egna boksamlingar. Med äldre litteratur, och med de donationer som inkommit under senare år, innehåller biblioteket närmare 6000 registrerade volymer, inklusive militära publikationer typ reglementen och instruktioner. Gåvorna omhändertags och sorteras av GFM bibliotekarie Mats Annerstedt som biträds av Rutger Edwards, och förtecknas av Ronald Jakobsson och Ingela Eriksson som innehar tjänster som arkivpersonal. Ronald och Ingela har gjort ett jättejobb med att få in allt i en databas som – så småningom – kommer att bli tillgänglig via Gotlands Försvarsmuseums hemsida.

GFM arkiv/bibliotek är lokaliserade till tvenne utrymmen i östra delen av den röda byggnaden (Byggnad I) mitt emot musei-byggnaden. Det vänstra utrymmet är arkiv/bibliotek och arbetsplats för dess personal. Utrymmet till höger om arkivet är också bibliotek, men även inrett som arbetsrum/läsesal för besökare.

TEXT OCH FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

■ Donatorlista

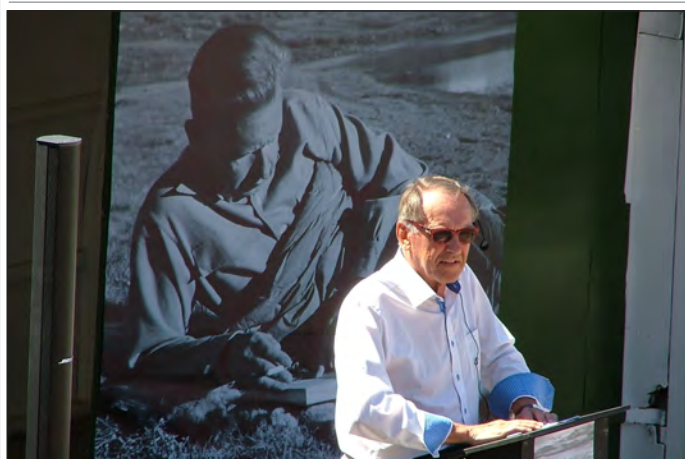
GFM Bibliotek har genom åren fått ett flertal bokdonationer. Alltifrån samlade verk uppgående till många hyllmeter, som fick hämtas med lastbil, till ett 10-tal exemplar. Alla boksamlingar, oavsett storlek, är mycket välkomna. Här är exempel på några donatorer: Bo Huldt, Svante Hedin, Bengt Hammarhjem, Bengt Wellhagen, Ola Mehlquist, Curt-Christer Gustafsson, Tommy Göthberg, Mona Lagerman, Lars-Erik Thor m fl. Den största donationen var på 925 volymer i 11 flyttkartonger. Andra större har varit på 100 - 300 volymer. De flesta rör sig om 10-20 volymer och så har det också kommit några enstaka titlar.

Allt har varit av intresse för GFM Bibliotek.

Salutstart för Tingstädeloppet

För andra året genomfördes Tingstädedagen med över 1200 besökare och aktiviteter. Nytt för i år var bl a Tingstädeloppet med start vid träsket och med salutskott vid Skans I som startskott. De som genomförde startskottet var salutgruppen på GFM. Målgång var på Gotlands Försvarsmuseum. Där invigdes utställningen P 1G 70 år med bl a en fordonsparad, läs mer på sidorna 10-11. Under dagen kom 600 besökare till museet och på kvällens middag och PUB kom ett 50-tal personer. Tingstädeloppet hade organiserats av Anders Jakobsson och var mycket uppskattat av deltagarna.

Jan Eliasson i talarstolen på museets gård.

Jan Eliasson invigde bildutställning

Vice generalsekreterare i FN, Jan Eliasson, återinvigde foto-utställningen "Att inte tynga jorden" 16 juli på Gotlands Försvarsmuseum. Han berättade bl a om sin hittillsvarande tid i FN, om de mycket aktuella kriserna i Syrien och Ukraina. Han lyfte även några personliga beröringspunkter om Dag Hammarskjöld, bl a att vid det tillfälle han omkom så bestämde

sig Jan Eliasson för att arbeta internationellt inom FN. Därefter berättade Eva Selin, fil dr Gotlands Museum, om Dag Hammarskjölds fjälliv och natursyn. Hon har tidigare varit ordförande för Svenska Fjällklubben och hennes företrädare var Dag Hammarskjöld. Eva Selin är producent av utställningen "Att inte tynga jorden".

Bildutställningen "Att inte tynga jorden" är från Dag Hammarskjölds vistelse i de svenska fjällen. Utställningen består av 11 skärmar i format 70x100 med fotografier och miljöer från den svenska fjällvärlden. Utställningen kommer att finnas även under 2015. Totalt kom 300 personer till föreläsningen.

Rolf Larsson överräcker GFM standar till Jan Eliasson, Eva Sellin får strax sitt standar.

TEXT OCH FOTO
GÖRAN HELLSTRÖM

Två vaktposter ur 132.säkerhetskompani Sjö, Amf I. Under maj genomförde de en övning på Gotland och hade Hemvärnets lokaler på museets området som bas.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Publiksuccé för Smaklösakonsert

Smaklösas sommarturné gjorde sin tredje spelning 15 juli på museet. 550 personer kom för att lyssna, uppleva och ha en trevlig kväll. "Trevligt med mycket publik, den absolut största hittills" sa Pelle Sundberg.

Kvällen var fin, solig och helt underbar. Utomhusserveringen, trossen m/ä med hamburgare, korb och drycker, blev en välbesökt oas. Inomhus var det Rolle Ringwall & Co som skötte ruljangsen. Nöjdast var nog Anders Österberg som organiserat det hela. "Alldeles fantastiskt bra organiserat", sa trummisen Lennart Jakobsson.

TEXT GÖRAN HELLSTRÖM, FOTO RONALD JAKOBSSON

Kulturarvsdagen

På Kulturarvsdagen 14/9 "I krigens spår" kom 140 besökare till museet för att se utställningar och lämna berättelser hos Riksarkivet-Landsarkivet Visby och Riksantikvarieämbetet. I museets café fanns kronans kaka att mumsa på till kaffet.

GFM samarbetade med Tingstäde Fästning och Lärbro krigssjukhus museum.

TEXT OCH FOTO GÖRAN HELLSTRÖM

Svenerik Johansson och Leo Lövdahl målar i bastun. Hilding Nilsson och Göte Nilsson deltog ej då bilden togs.

A 7 arbetsgrupp jobbar på

Arbetsgrupp A 7 har varit fördelade på två arbetsstyrkor. Den ena gruppen har bestått av Leo Lövdahl, Hilding Nilsson och Göte Nilsson, med Svenerik Johansson som arbetsledare. De har invändigt renoverat den f.d. bastun som GFM nu arrenderar från Region Gotland. Tanken är att den skall nyttjas till olika fritidsändamål. Gruppen inledde arbetet i våras med att riva ut det fuktskadade golvet, fukten hade spritt sig flera decimeter upp längs väggarna i den porösa masoniten, som även den fick avlägsnas. Efter att under en längre tid ha tömt en i rummet befintlig avfuktare på åtskilliga liter kondensvatten har väggarna sedan kläts med gipsskivor, och dessa, samt taket, har målats. Ny elarmatur är monterad av Åke Westergren och Karl-Gunnar Claesson. Nytt golv kommer att läggas in under våren.

Vid bryggan bakom bastun har GFM en båt för uthyrning. Platån ovanför utgör en mycket vackert belägen rastplats.

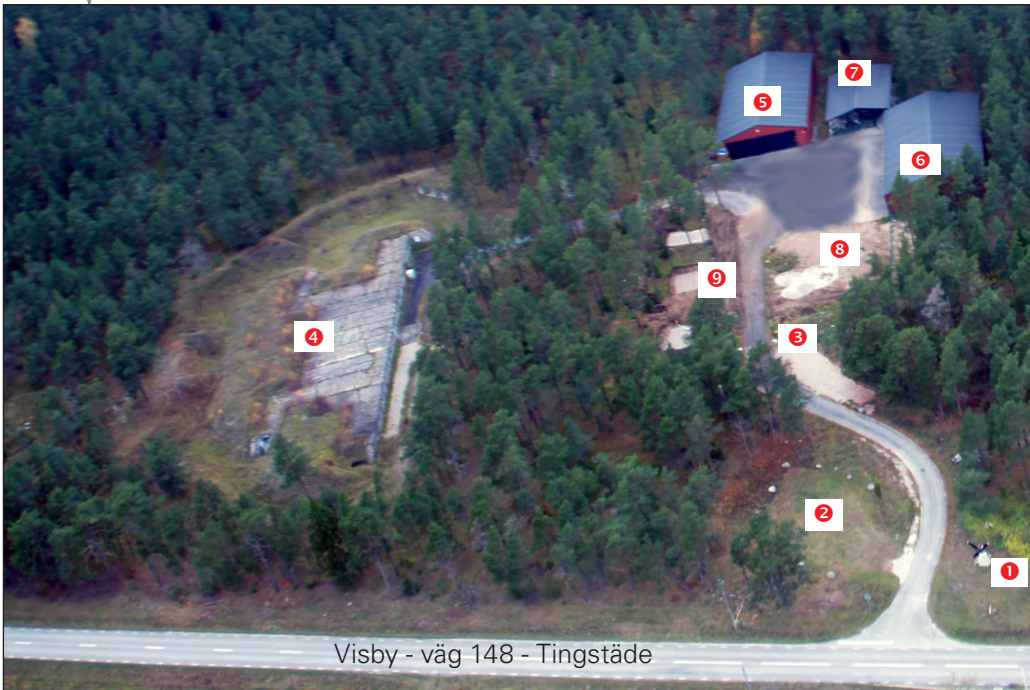
Den andra arbetsgruppen har som ledare haft Leif Svensson som fört ett kraftfullt befäl över Östen Sjöblom, Sven-Ove Alfström och Stefan Melin. De inledde vårens arbete med att rengöra och måla de två 7 tums bomkanoner m/1840 som flankerar ingången till Understöds huset. Fundamenten, på vilka pjäserna löper, rättades till. Ett nog så krävande arbete! Vidare byggde de ett torrpass i anslutning till Hangar I vid GFM Flyg & Marin.

Under hösten har gruppen byggt en nödutgång från övre planet i Understöds huset. Därmed kommer besökare att få tillgång till denna utställningsyta som kommer att visa bl.a. artilleriets eldledning, förklara begreppet "indirekt eld" och åskådliggöra projektilbanor.

TEXT OCH FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

Sven-Ove Alfström, Leif Svensson, Stefan Melin och Östen Sjöblom vid sitt bygge av nödutgång från övre planet i Understöds huset.

Visby - väg 148 - Tingstäde

Välkommen GFM Flyg

1. Propeller och marin symbol
2. Parkering
3. Grind med entré
4. Skans IV. Delas mellan Flyg och Marin
5. Hangar I. Innehåller Flyg.

Lennart Larsson vid PPI i taktikrummet.

Strilanläggningens plottingbord med Lennart Larsson och David Davidsson.

Flyggruppen med museets J35J Draken bakom. Från vänster Ola Olin, Sten Göran Åman, Anders Högstadius, Jan-Eric Edmark och Tor Karlsson.

Från och med sommaren 2015 gör Gotlands Försvarsmuseum verkligen skäl för namnet. Då har KA 3 kf:s museum i Fårösund flyttat till Tingstäde och alla försvarsgrenar finns därmed representerade vid GFM.

Platsen är Skans IV, där en samlokalisering sker med GFM Flyg. Den samlade delen kommer att benämnas GFM Flyg&Marin.

Under hösten påbörjades det tyngsta arbetet, när Åkericentralen flyttade pjäsparcken från Fårösund till Tingstäde. Parallellt med detta skedde flytt av den lättare materiel som skall skapa utställningar i de fyra utrymmen som disponeras i Skans IV. Målsättningen är att de marina delarna är "visningsbara" för besökare 31 maj 2015.

Utanför de båda "hangarerna" iordningställs en grusbädd för att härbärgera tyngre materiel. Den skall – så snart ekonomin tillåter – förses med tak, och på sikt, väggar. GFM Flyg&Marin kommer att ha samma öppettider som GFM Armédel i Förrådsgården.

GFM Flyg är lokaliserat till tre platser inom området. I Skans IV finns bl.a. en fotoutställning, en luftbevakningsradar med PPI och plottingbord,

en till & Marin

6. Hangar II. Innehåller Flyg. Mindre del Marin.
7. Tak över J35 Draken
8. Bädd till blivande byggnad för marin mtrl.
9. KA-pjäser

materielutställningar, modellflygplan och ett arkiv. Även om hela flyggruppen biträder varandra så är det Jan-Eric Edmark som är huvudman i denna del.

Hangar I är byggnaden rakt fram då man kommer till anläggningen. Här finns flygplan som J 35 Draken, SF (spaning-foto) 37 Viggen och ett par helikoptrar. Dessutom är här uppbyggt en fungerande testanläggning för provning av olika enheter inom 37-systemet. Det utgjorde en gång en mobil enhet, en testbuss, som kunde operera från vägbaserna. Huvudman är Sten Göran "Putte" Åman.

Hangar II – byggnaden till höger – innehåller två renoveringsobjekt, dels det ryska besprutningsplan av typ AN2 som nödländade vid Östergarnsholm 1987, dels en J 32B Lansen av unik typ som har används för provverksamhet, bl.a. utprovning av katapultstolar. Byggnaden kommer även att inrymma luftvärnets 150 cm strålkastare. Huvudman i Hangar II är Tor Karlsson.

Gotlands Försvarsmuseum hälsar bröderna från Fårösund varmt välkomna!

TEXT NILS-ÅKE STENSTRÖM

FOTO: NILS-ÅKE STENSTRÖM, RONALD JAKOBSSON, RUTGER BANDHOLTZ
FLYGFOTO: STEN GÖRAN ÅMAN

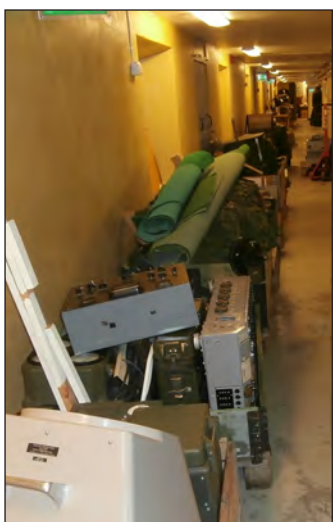
Transporten till Tingstäde sköttes av Åkericentralen. likaså lyft och placering på plats.

Minorna finns utanför Skans IV.

KA 3 kf ordförande Rutger Bandholtz organiserade flytten. Här tillsammans med Lennart Danielsson, PEAB, ansvarig för markarbetena och Robert Knutas från GFM.

Massor av mindre marina föremål finns i Skans IV. Klart att kunna visas i slutet av maj

Några av de stora pjäserna lyftes på plats i november.

SMHA höll sin årliga konferens 16 – 18 september i samarbete med Gotlands Försvarsmuseum. Platsen var Fårölägrret och huvudtemat var museipedagogik.

Femtitalet deltagare anlände till Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde under tisdagens eftermiddag, där de försågs med fika. Efter en grundlig genomgång av platschefen Lasse Larsson visades museets olika utställningar, även GFM Flyg vid Skans IV. På detta följde en middag, bestående av sillmacka samt stekt fläsk med löksås, vilket tillagats i koktross under ledning av Jöran Eldnor. Därefter busstransport till Fårölägrret för inkvartering.

Dag 2 inleddes med ämnet "Dramatiseringar", där Anders Åborg, Armémuseum, visade exempel på hur man med dramer, musikinslag som skillingtryck, soldatvisor m.m. kunde fånga det historiska intresset. Annakarin Rönnbäck, Försvarsmuseum Boden, informerade om projektet "Möten med minnen", som riktar sig till

personer med någon typ av demenssjukdom. Eftermiddagen upptog bl.a. "Pedagogiska utmaningar", "Utställningstexter" och information. På kvällen intogs en utsökt god gemensam middag.

Dag 3 inleddes med att Lovisa Grentzelius presenterade Sveriges största museiförening, ArbetSam, Arbetlivsmuseernas Samarbetsråd. Den bildades 1998 och har runt 500 arbetslivsmuseer anslutna. Under dagen tillkom ytterligare ett, Gotlands Försvarsmuseum.

Nina Lokia talade om riktat stöd för marknadsföring, vilket bl.a. GFM erhållit, och Lars-Göran Larsson informerade om RSMF, Riksförbundet Sveriges militärkulturhistoriska föreningar. Efter en orientering om statsbidrag av kanslichefen avslöt denne med att rikta ett varmt tack till alla deltagarna och så påbörjades hemresan efter tre dagar med bästa tänkbara väder och god mat.

TEXT OCH FOTO NILS-ÅKE STENSTRÖM

■ Kort SMHA och SFHM

SMHA står för Sveriges MilitärHistoriska Arv och är samlingsnamnet för ett nätverk av 20-talet museer, anläggningar och föreningar, med militärhistorisk anknytning, spridda över hela Sverige. Museerna uppbär statligt stöd, dels i form av driftbidrag, men bidrag kan även sökas för olika projekt. Chefen SMHA:s kansli är Carl Zarmén och finns i Armémuseums lokaler.

SFHM är en myndighet och betyder Statens FörsvarsHistoriska Museer. Den bildades 1976 med uppgift att främja kunskapen om det svenska försvaret genom tiderna och dess roll i samhällsutvecklingen. Under SFHM sorterar Armémuseum i Stockholm, Flygvapenmuseum i Linköping, samt SMHA:s kansli. Myndighetschef är Staffan Bengtsson.

Rolf Larsson överlämnar GFM standar till överintendent Staffan Bengtsson, SFHM.

SMHA instiftade 2012 ett vandringpris, "Raketen". Det delas ut till ett museum som under året gjort de största framstegen och mest ökat sitt besökarantal. I år gick priset till Brigadmuseum i Karlstad och togs emot av Björn Tomtlund och Lars Ramström.

Kamrater

Trots att det snart är tio år sedan Gotlands Regemente lades ned kan jag konstatera att gemenskapen kring regementet finns kvar. Under året har vi haft våra, vid det här laget traditionsenliga evenemang och det verkar som vi hittat en lagom nivå.

Årsmötet i mars bjöd på god upplutning i Tingstade och vi fick höra på major Göran Karlsson (fd A 7, numera min ställföreträdare på utbildningsgruppen) berätta om sin tjänstgöring i Afghanistan. Han tjänstgör nu ytterligare en period i Afghanistan som en av de endast 40 svenskar som är kvar.

I maj representerade jag kamratföreningen vid Finska föreningens högtidlighållande av de stupades minnesdag på Suderbys Herrgård. Det är en stark upplevelse att höra de gamla berätta om sina minnen från kriget. Jag upplever det som att det är uppskattat att kamratföreningen deltar vid högtidlighållandet.

Årets höjdpunkt för kamratföreningen är ju kamratföreningsövningen "KFÖ:n", nu är det kanske inte så mycket övning längre men väl en trevlig utflykt med intressanta inslag och stora möjligheter att utbyta minnen och anekdoter från regementet. Årets tema var Sudret med besök på Ekstakusten där Bengt Hammarhjelms på sitt vanliga glasklara sätt redogjorde för gamla befästningsverk, lunch i regn vid Kronvalds, besök i Fidelinjen, Hoburgens fyr och som avslutning, en trevlig middag i Sjövarnsgården. Ett lustigt inslag var den dam från hembygdsföreningen som föreläste om Fidelinjen utan att veta att hon hade Gotlands främsta militärhistoriker i publiken (Bengt), de var inte helt överrens kan man väl påstå. En mycket trevlig dag! Ett stort tack till alla som hjälpte till att arrangera.

I oktober genomfördes ärtlunchen i Traume. Meningen var att jag skulle informera om läget i Försvarsmakten på Gotland men just då genomfördes en större beredskapsövning med bland annat Amfibiebataljonen på Gotland. Major Anders Eckerberg, chef 32.Hvbataljonen, fick rycka in och berätta om den pågående övningen. Förhoppningsvis en bra rapport direkt från fältet.

Kransnedläggningen genomfördes vid Gotlands Truppers gravplats på norra kyrkogården den sista oktober. Normalt skall det ju vara "vår" pastor Karin Hjorth som leder minnesstunden men hon hade förhinder så att pastor Per Mellqvist, som är knuten till Gotlandsgruppen, fick rycka in. Det trevligt att notera att det är fler och fler som deltar för varje år. Snart kanske Märta's Café är för litet?

I skrivande stund återstår julbönen i Domkyrkan, Rutger Edwards från Lv 2 kamratförening är i full gång med att organisera. Gotlandsgruppens stöd till kamratföreningarna är under luppen så vi får se hur det blir kommande år men i år kan vi ännu sponsra musik och kaffe. Vi ser fram emot en fin stund i Domkyrkan.

Jag vill avslutningsvis tacka alla som har hjälpt till att organisera alla trevliga sammankomster under året och ser fram emot ett gott nytt kamratföreningsår.

HANS HÅKANSSON
ORDFÖRANDE GRKF

VERKSAMHETSPLAN 2015 (prel)*

2015-03-05

GRKF årsmöte kl 1800 med sedvanlig middag. Gotlands Försvarsmuseum. Se upp på annons i Gotlandspressen och information på hemsidan.

2015-05-??

Deltagande vid Finska föreningens högtidshållande av de stupades dag.

2015-06-06

Deltagande vid firandet av Sveriges Nationaldag. Gotlands Försvarsmuseum i Tingstade.

2015-08-13

KamratFöreningsÖvning med inriktning att genomföras som fältövning under en dag. Inbjudan med detaljer presenteras i vårbrev samt på hemsidan. OBS! TORSDAG.

2015-10-08

Kamratföreningslunch kl 1200. Hemvarnsgården Traume. Se upp på annons i Gotlandspressen och information på hemsidan.

2015-10-30

Kransnedläggning kl 1400 på Gotlands truppers gravplats.

2015-12-10

Julbön kl 1500 i Domkyrkan. Se upp på annons i Gotlandspressen.

2015-12-29

Utskick av KFT, kamratförenings-tidskriften, i mellandagarna.

2016-03-03

GRKF årsmöte med sedvanlig middag.

*fastställs slutligen på årsmötet 5 mars

**SENASTE INFO PÅ
WWW.GRKF.SE**

Styrelse

Ordförande

Hans Håkansson

Vice ordförande

Jan-Eric Engström

Sekreterare

Crister Persson

Kassör

Lars Brolund

Klubbmästare

Jörgen Gustavsson

Ledamöter

Anders Österberg, Lars Boström och Lars-Göran Nyberg

Revisorer

Claes Randler, Lars-Ove Hoas

Valberedning

Anders Ek(sm), Björn Christer Olofsson och Lars Skalin

REDAKTÖRSSPALTEN

Kamrat läsare!

Detta blir mitt tredje nummer som redaktör för GRKF-delen av vår fina tidskrift.

Jag trodde i min enfald att det skulle bli lite lättare denna gång än förra året. Fel igen, precis som förra året. Det är en lika grannlaga uppgift att få till det hela och jag gör mitt bästa. Jag hoppas på fortsatt överseende med min bristande erfarenhet och det torde behövas så länge som jag håller på! När jag var aspirant på PKAS fick jag lära mig att kan man PR Pbat så klarar man allt och jag var duktig på den boken. Det finns dessvärre inget kapitel i det reglementet om kamratföreningstidskrifters hanterande, en klar brist!

Jag har tidigare bett er alla om hjälp avseende skrönor, tyvärr utan större framgång. Tjurskallig som jag är så försöker jag igen. Jag är helt övertygad om att det i läsekretsen finns kamrater som ligger inne med allehanda vitsar och skrönor som kan få de flesta av oss att skratta sig harmynta. Skicka in era berättelser till mig, självklart är mera allvarliga historier lika välkomna. Vi gör oss alla en stor tjänst med att dela med oss av våra upplevelser från tjänsten, allvarliga som mindre allvarliga. Fundera inte på om dina upplevelser kan vara av intresse för andra, utgå från att det är så. Tveka inte – dela med dig! Adresser hittar ni här bredvid. Självklart går det bra även med mera seriösa inslag. Det är alltid trevligt att få artiklar utifrån (så jag slipper skriva allting själv), var gärna ute i god tid – det vill säga helst före oktober månads utgång. I år finns dock två små pärlor, levererade av Bengt Hammarhjelms, rörande vår avlidne kamrat Bo Kjellander.

Vi har deltagit med vår fana vid Nationaldagsfirandet i Färösund de senaste åren, det är tyvärr slut med det. Förändringens vindar har blåst hårt och kamraterna från gamla KA3 har tvingats ge upp arrangemangen vid det avvecklade salutbatteriet (där jag själv sköt salut på HKH Kronprinsessan Victorias födelsedag en sällsynt varm sommardag i slutet på 90-talet). Ett välskött Nationaldagsfirande har tagit slut men skall förhoppningsvis återupptas någon annan stans. Ett stort tack till KA3 Kamratförening för de gångna åren. Respekt!

Under rubriken ARKIVTJÄNST vill jag puffa för att Svante Hagström har sett till att alla nummer av Gotlandsinfanteristen/Vaduren finns tillgängliga på Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Där finns även alla utgivna Hjulryttare. Tack Svante!

Jag vill också göra reklam för vår KFÖ i augusti 2015. Vi är tillbaka på en torsdag, närmare bestämt torsdagen den 13 augusti. Boka in den dagen, ta semester eller kompladigt, gör vad som helst men kom. Vi behöver vara fler deltagare! Bussen kostar lika mycket vare sig den är tom eller fullsatt. Kul, det har vi!

Ett meddelande från Lars Brolund, vår kassör: Årsavgiften 2015 är oförändrad, billiga 100 kr, och tas tacksamt emot på Plusgiro 16 30 01-1 – helst före 2015-03-01. Meddela gärna eventuell ny adress och aktuell e-postadress.

LARS-GÖRAN NYBERG

Kontakt för GRKF skribenter

redaktör Lars-Göran Nyberg, Lokrume Aner 132, 621 74 Visby, nypan@ahner.se, 0498-27 50 01, 070-835 75 65 eller Vaduren c/o Utbildningsgrupp Gotland, Box 2012, 621 26 Visby

Kallelse till Årsmöte 2015

GRKF håller
årsmöte torsdag
5/3 1800 i Gotlands
Försvarsmuseum,
Tingstäde.
Sedvanliga
förhandlingar och
ärtmiddag.
Anmälan till
Crister Persson.
0498-27 88 30,
070-1088274 eller
persson.gotland@telia.
com, senast 1/3.

Se även www.grkf.se

Välkomna!
Ordförande GRKF

UPPROP!

Utgivningen av denna tidskrift medför stora utgifter. Varje inkommen krona är ett välkommet bidrag.

Du som vill stötta utgivningen med ett frivilligt bidrag, sätt in det på plusgiro 16 30 01-1.

Styrelsen GRKF

60-års jubileum

Elever plutonchefsskola 55/56

Den 31 maj 2015 är det 60 år sedan vi ryckte in och blev förlagda i kasern IV, vid dåvarande I 18, för 15 månaders utbildning.

Många minnen och episoder ventilerades vid den trevliga 50-årsträffen 2005.

Mycket mera finns att diskutera så det är dags att ses igen. Folke Ansén och undertecknad har efter spaning och inhämtning av underrättelser kommit fram till följande:

Ett lämpligt tillfälle att fira 60 år är att delta i KFÖ-2015. I detta fina arrangemang blir allt ordnat med bussresa och utspisning. Vidare får vi tillfälle att dela våra upplevelser med äldre och yngre kamrater. Välkomna till GRKF KFÖ-2015!

INGVAR NORRBY

GÅ MED I GRKF

Har du gjort värnplikt på I 18, P 18 eller P 1G? Tjänstgjort eller arbetat på regementet?

Betala in årsavgiften 100:-, pg 16 30 01-1. Ange namn, adress och födelsedata. Tillhör du inte någon av ovanstående kategorier men vill bli medlem ändå – kontakta någon i styrelsen.

GOTLANDS FÖRSVARMUSEUM BEHÖVER DIN HJÄLP

1. Ställ upp som museivärd i sommar. Världlista kommer med vårbrevet.

2. Anmäl dig som volontär i verksamheten. Ex vis som målare, snickare, museiarbetare och Tross m/ä.

Anmäl dig redan idag!

Gör tummen upp till Anders Österberg
0706-671046 eller anders_vibble@hotmail.com

In memoriam

Överstelöjtnant Bo Kjellander avled efter seg sjukdomskamp den 4 juni, 88 år gammal. Han hade redan som stockholmsgymnasist stiftat bekantskap med Gotland, närmare bestämt som luftbevakare under beredskapen. Efter studentexamen 1945 antogs han som officersaspirant vid Flygvapnet men fortsatte inte utbildningen där, studerade i stället juridik och blev reservofficer vid I 6 till dess han 1949 återgick i aktiv tjänst vid I 18. Här i Visby träffade han snart nog sin livsledsagarinna, Märta Friberg. Hon var generalens sekreterare och de gifte sig 1952. Det var mycket som förenade dem. Det som officerskamraterna snabbt såg var att båda var skickliga pistolskyttar.

Bo Kjellander kom direkt in i den glada krets som stod för de traditionsenliga julluncherna på officersmässen.

Tack vare hans färdighet i teckning producerades den första "Hjulryttaren" (en anspelning på cykelregementet I 18). I den skämtades det oförskräckt med överordnade, t o m regementschefen. Tidningen utvecklades med ganska elaka men alltid lustiga julrim, som han också var skicklig i att formulera. Det var en viktig avkoppling i den annars strävsamma trupptjänsten, i ur och i skur.

Bo Kjellander var en noggrann man och med sin goda taktkänsla blev han regementets signalofficer. Detta ledde honom till intressanta tjänster på fastlandet, bl a vid signalregementet i Uppsala. Där fanns också Försvarets tolkskola. Över den fick Bo Kjellander befälet och där passade han på att lära sig ryska. Förhörstjänst

fick han studera på en kurs i England. Vid urvalsbefordran (då major) 1969 överfördes han följdriktigt till signaltrupperna. Karriären gick då vidare till Försvarsstabens säkerhetsavdelning. Tjänsten där var strängt hemlig och han var tyst som en mussla, om man försökte leda in samtalet på detta ämne.

Ett antal år därefter kom han in på tjänsteområden som var mera matnyttiga inför pensioneringen, dvs Arméstabens reglementsavdelning och Militärhögskolans militärhistoriska avdelning. Där lade han grunden till en ny karriär som förläggare. Vid pensioneringen 1986 (vid P 18 som överstelöjtnant i dess reserv) bildade han, med effektivt stöd av sin hustru, förlaget Probus. Det inriktades huvudsakligen på militärhistorik. Bo Kjellander skrev själv ett antal böcker i ämnet.

Det blev därför naturligt att han 2003 utsågs till redaktör för och medförfattare i "Gotlands nationalbeväring och regementet". Då anade man inte att regementet skulle läggas ner 2005, just när boken kom ut.

Han hade i tolv år varit ordförande för P 18:s kamratförening Stockholmskrets och sorgen över regementets nedläggning släppte honom aldrig. Han hade under alla år på fastlandet behållit ett fritidsboende i Visby och var, inte minst genom sin hustru Märta, fast knuten till Gotland. 2008 flyttade paret från Stockholm för att permanent bo i Visby. Här kunde han återknyta till jullunchsfirandet, som ju överlevt ute på Suderbys herrgård. Bo Kjellander var noga med att bevara traditionerna från denna. Hans skapelse "Hjulryttaren" finns kvar - om än i blygsam form. Denna är en konkret påminnelse om hans trohet mot regementet.

Bengt Hammarhjelm

Bengt Hammarhjelm har några minnen om Bo Kjellander, se nästa sida. /red

Rolf Bengtsson, Vrigstad, avled midsommardagen efter en längre tids sjukdom. Han gjorde värnplikten 1955-56 på BSI vid Södermanlands regemente som då hette P 3. Sedan blev det grundläggande utbildning med IS1, två år på trupp och ISII, vid P 1 i Enköping.

1959-1962 genomgick han Försvarets Läroverk och Arméns Underofficersskola i Uppsala och blev sergeant i Pansartrupperna i augusti 1962.

Men kommendering väntade. Han valde mellan P 5 i Boden, P S i Skövde eller P 18 i Visby. Han hade en period tjänstgjort vid P 1G, och hade då lagt märke till den otvungna stämningen som rådde, tvärt mot det stela pansarlivgardet, så det blev P 18.

Dit kom han 1 oktober 1964 för att utbilda på PVKV m/43 med K G Norderup som kompanichef och Knut Pileborg som adjutant. Visserligen var det att "byta ner sig" från stridsvagn 101, men trivselmässigt ansåg han sig definitivt ha bytt upp sig. Kommenderingen var på tre år, och den tiden gick fort. Det var dock med tvekan sekundchefen på P 1, överste Åke Wikland, gav honom förlängning med ytterligare tre år. Men 1970 var även den tiden slut och av olika skäl, dock inte rörande tjänsten, sökte han till P 10 i Strängnäs, och hans tid på Gotland var tillända.

Vi som kommer ihåg Rolf Bengtsson minns honom som en glad, utåtriktad och varm kamrat, som alltid hade ett leende till hands. Han blev 76 år.

Nils-Åke Stenström

Överstelöjtnant Georg Lann avled den 14 januari 2014, 97 år gammal. "En fura har fallit" stod det i dödsannonsen. Så minns vi honom också från I/P 18. Han var en reslig och frejdig man med krigserfarenhet från Finland 1940 och 1942. Sin utlandserfarenhet byggde han på som FN-observatör i Palestina 1958/59.

Han var född i Borås 1916 och blev officer vid Älvsborgs regemente (I 15) 1940. 1960 befordrades han till major vid I 18. Där placerades han som bataljonschef, först för "befälsbataljonen" (efter S Runeborg) med skolkompanierna och sedan för den "riktiga" bataljonen (efter N Thalén). Vid den tiden var I 15 ett s k pansarinfanteriregemente och då passade det bra att han placerades vid I 18, som var i färd med att slås samman med P 1 G till P 18. Det fick Lann vara med om, innan han 1964 omplacerades till Skaraborgs regemente (P 4). Han gick i pension vid 55 års ålder och hann därför inte vara med om pensionsåldershöjningen och "gradinflationen" 1972. Överstelöjtnantsgraden fick han alltså som pensionär.

Vi som var med på den tiden minns honom som en gladlynt och trevlig man, som trivdes bra på Gotland.

Bengt Hammarhjelm

In memoriam

Curt och Bert Jacobsson står längst bak och har mellan sig Bengt Fäldt. Längst fram står Hans Lönegren och Evert Göransson. Bilden tagen vid ett besök hos bröderna 2005.

Tvillingbröderna Curt och Bert Jacobsson har gått bort i en ålder av 84 år. Begravningsgudstjänst hölls i Norrlanda kyrka för Curt den 29 juli och för Bert den 25 september.

När bröderna föddes bodde familjen i kasern, i en lägenhet som upplåts till underofficerare. Miljön upplevdes positivt och det måste varit spännande för två killar i tioårsåldern att se den militära aktiviteten öka. Fadern, sergeant Arvid Jacobsson, utnämndes till förvaltare 1948 och flytten gick då till Förvaltarbostaden.

De oskiljaktiga bröderna gick på fyraårig realskola i Visby. Det var svårt att veta vem som var vem. På fotografier är det ingen åldersskillnad mellan pojkar och flickor när ungdomarna, med den grå mössan på huvudet, sjunger ut i glädjeyra.

På den militära sidan kommenderades bröderna till Kadettskolan på Ulriksdal efter väl genomförd plutonchefsskola. Kadettskolan genomfördes med gott betyg och de lämnade skolan med goda vitsord.

Efter sommartjänstgöring på regementet kommenderades bröderna till Försvarets Läroverk i Uppsala. Med realexamen krävdes det två års studier för att ta studentexamen.

Hemmet, Förvaltarbostaden, var förstas ett viktigt besöksmål för bröderna och deras familjer. Förvaltare Jacobsson disponerade huset även efter pensioneringen 1959. Några år senare skulle Förvaltarbostaden rivras men blev istället platsen för inspelningen av TV-serien Pippi Långstrump. Förvaltarbostaden

blev Villa Villekulla. Möjligheterna att återse hemmet har varit goda, om än på annan plats, Kneippbyn.

Efter Krigsskolan Karlberg lämnade Curt och Bert Jacobsson den militära banan och studerade istället till lärare. Curt Jacobsson i Nyköping och Bert Jacobsson i Eskilstuna. De var båda mycket uppskattade lärare. Bröderna förkovrade sig ytterligare, avlade licentiatexamen och blev alltså lektorer. De var båda mycket uppskattade som lärare.

De lämnade inte den militära banan utan fortsatte som reservofficerare och fullgjorde ett antal tjänstgöringsperioder. Erkänt duktiga officerare med gott ledarskap. De blev båda majorer i reserven 1968-01-01.

På ferier m.fl. tillfällen ställdes kosan till Gotland och Norrlanda där semesterbostäderna låg nära varandra intill Djupån.

Bröderna deltog flitigt i GRKF:s årliga KFÖ.

Kulturarvet i Norrlanda engagerade bröderna. Bevara och utveckla var ledorden. Om detta vittnade flera talare vid samlingen efter begravningsgudstjänsterna. Gustav Larsson, Norrlandas stora kulturbevarare, var deras förebild och får avsluta dessa minnesord.

*Domnar jag i bruset
av svallande vågor
somnar jag i ljuset
av blåeldens lågor
är havet och heden
det sista jag ser
jag önskar ej mer.*

Henry Larsson

Mitt personliga minne

Minnesbilder av tiden med Bo Kjellander

Mars 2006

Årsmöte för GRKF, sista gången i kasern. Litet ödesmättat. Bosse Kjellander fyllde då 80 år. Mitt tal till honom avslutades med: nu är vi gamla, men att vi har tjänstgjort under det kalla kriget och som unga räknade vi inte med att bli så gamla. I skuggan av supermakten i Öst och med Finlands utsatta läge inför ögonen kunde vi därför känna inspiration i Fänrik Ståls sägner. Jag slutade därför med ett par strofer ur "Soldatgossen". *Så var med dem, så blödde de, så har det ständigt gått. Ett härligt liv de levat dock, en härlig död de fått.*

Bo Kjellander fyllde då i med resten: *Ack, vem vill stappla trög och tung, nej gå i fält helt varm och ung och dö för ära land och kung, Se det är annan lott.*

Vi var strängt taget själva inte mycket mer än soldatgossar

1950-tal.

Officerskåren var då som en stor familj. Regementchefsparet bjöd regelbundet på middag på Kungsladugård, utan representationsbidrag. Överstinnorna var charmanta värdinnor och gjorde därutöver sitt bästa för att ta hand om våra damer. En av dem kallade till symöten, som våra damer såg sig tvingade att gå till, trots att många inte så gärna ville. Vi diskuterade detta inför det traditionella julfirandet på mässen. I "Hjulryttaren", som Bo Kjellander startat 1949, borde vi kanske markera en gräns, trots tabun att blanda in damerna i vår interna skrift. Då kom han på detta fyndiga lilla rim: *Moran på vår ladugård, syr hon männe själv nån tråd? Den gick an och togs veterligen aldrig illa upp -men gränsen var dragen.*

BENGT HAMMARHJEM

Överstelöjtnant Hans Håkansson, Utbildningsgrupp Gotland, har nedlagt kransen vid minnesstenen. Åke Wallin saluterar med fanan.

Minnesceremoni Gottlands Trupper

Sedan många år är det tradition att GRKF samlas på Norra kyrkogården, i det avskilda hörnet bakom Krematoriet, vid Gottlands Truppers gravplats.

För att lägga ner en krans vid den stora stenen och minnas våra avlidna kamrater. Vare sig de är begravna här eller någon annanstans. Vi samlas och vi minns vid allhelgonahelgen. Vi som så många andra.

Fredagen den 31 oktober kl 1400 infann sig drygt 20 kamrater på Norra Kyrkogården. Hans Håkansson hälsade välkommen på GRKF vägnar varefter han lade ner en krans med band i P18 färger med texten "Till minne av våra avlidna kamrater". Sten Lindberg spelade "Amazing Grace" på saxofon och därefter höll Gotlandsgruppens pastor, Per Mellqvist, ett korum. Psalmen "Härlig är jorden" sjöngs unisont med musikaliskt stöd av saxofonen. Minnesstunden avslutades som vanligt på Märthas Café där kamratföreningen bjöd alla deltagare på kaffe.

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

”Längst bort i Sverige ligger Fårön”
säger Gustaf Närström i en uppsats om ön i Svenska
Turistföreningens årsskrift 1940.

Fårö Kursgård

Under beredskapsåren förlades ett kompani ur I 18 på Fårö, längst bort i Sverige. Några gotlänningar, många smålänningar och en del östgötar fullgjorde här sin tjänst för fosterlandets frihet.

Ett litet barackläger började växa upp i tallskogen vid Svens. Detta kompaniläger blev ursprunget till FBU Kursgård på Fårö. Sedan starten 1953 har det givetvis moderniserats och byggts ut efterhand under alla år till den goda standard som råder idag.

De militära kurserna har på senare år minskat som en direkt följd av förändringarna i Försvarmakten varvid Kursgården behövt inrikta sig mer på civil verksamhet.

Förvisso var man tidigt ute med att ta emot civila gäster som skolklasser och föreningar av allehanda slag, i mån av plats. Numera bedrivs även vandrarhemsverksamhet och civila turister är välkomna.

Gotlands FBU-förbund har blivit Förvarsutbildarna Gotland, FBU Kursgård har blivit Fårö Kursgård och Skolchefen har blivit Kursgårdsvärd. Det har lagts ner mycket arbete på att omdana Kursgården för att kunna överleva i en osäker framtid. Det är bara att hoppas att satsningarna lyckas, alla förutsättningar finns. En fantastisk miljö, lokaler med bra standard, personal som vet vad bra service är och till sist – god mat!

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

I förgrunden puben ”Stopet” och i bakgrunden matsalen. Däremellan den fantastiska uteplatsen.

Interiör från ett av rummen. I vissa rum finns plats för extrasängar.

Orienteringstavlan vid receptionen. Fårö kursgård ligger mitt på Fårö och 340 meter från Fårö kyrka.

Till vänster Receptionen och till höger en förläggingsbyggnad.

Semester på Fårö?

Fårö Kursgård erbjuder Bed&Breakfast till rimliga priser. Kamratföreningsmedlemmar har dessutom 20% rabatt. Boka på 0498-22 41 33, tala om att du är medlem i en kamratförening.

Mer info, www.farokursgard.se

Skansen N Fide kyrka med sin värnkanon Strv m/42.

Ett värn i Fidelinjen som vållade stor diskussion. Atterdag, Bodisco, I VK eller II VK? Eller alltihop?

Trots vädret vågade sig Helge Gardelin, Bengt Tingström, Ingemar Ohlsson och Kjell Larsson ut ur bussen vid Skansudd. Men vad gör grabbarna i bakgrunden?

Lunch vid Kronvalds. Helge Gardelin balanserar sin tallrik med ärtsoppa som bara en pansarskyttekompanichef med mångårig vana kan göra.

KFÖ -årets

Torsdagen den 14 augusti var det dags för årets höjdare, GRKF KFÖ (KamratFöreningsÖvning). Glädjande nog så var vi fler deltagare i år, över 40 medlemmar deltog.

Förra årets försök med att genomföra KFÖ på en lördag slog ju inte väl ut så nu var vi tillbaka på en torsdag. Precis som senare år var resmålen okända men vi hade inget "På spåret"-tema, tävlingen om BANDPLATTAN löstes med ett antal tipsfrågor under resans gång.

Vi startade med samling vid gamla vedgården på Wisborgsslätt, indelning i kompanilag och uppsittning i bussen körd av Rune Pettersson. En sväng ut på stan för att hämta upp folk på Öster och Norrgatt varefter övningsledaren, Lars Boström, greppade mikrofonen i bussen och så började själva övningen på allvar.

Första resmålet blev den nybyggda förläggning på Tofta skjutfält, "Hallbro", där vi även passade på att in ta det nödvändiga förmiddagskaffet. Efter en passage av de hemliga stridsvagnsförråden fortsatte resan söderut. Vädret var inte det bästa, mullet, lätt regn och ett antal tromber ut över havet. Nästa stopp blev den gamla befästningen vid Skansudd på Ekstakusten, en

Bengt Hammarhjelm berättar om Skansudd i bussen på grund av rådande väder.

Här ligger grillröken tät! Agne Ahrling, Owe Björkander och Jöran Eldnor jobbar febrilt för att vi inte skall svälta.

höjdpunkt

av de vackraste platserna på Gotland. Tyvärr kunde man knappt skymta Karlsöarna i rådande väder. Vår ciceron på platsen, Bengt Hammarhjelm, fann det klokt nog att hålla sitt anförande i bussen.

Lunchen, ärtsoppa och pannkaka, intogs Kronvalds fiskeläge där vi kunde komma in under tak i Eksta hembygdsförenings stora bod.

Nästa stopp låg långt söderut, Fide kyrka. Vi studerade kyrkan samt en av skansarna i Fide-linjen och deras historia som faktiskt tog oss tillbaka ända till Valdemar Atterdags tid. Ett mycket intressant besök som även orsakade en del taktiska/historiska diskussioner. Nu hade det dåliga vädret upphört och solen kom fram, helt enligt SMHI förutsägelser.

Vi fortsatte söderut med nästa stopp vid Hoburgens fyr, en fantastisk byggnad på en fantastisk plats där vi även bjöds på fantastisk dryck – dricku. Från fyren var det inte långt till vårt sista stopp, Sjövärnsgården på Hoburgen sydspets. Här avslutade vi resan med prisutdelning och kvällens middag. Allt i ett underbart sensommarväder. Det blev inte fläsk och löksås i år av praktiska skäl, det blev grillat kött som våra kockar i trossen ordnade. Sillen var dock på plats.

Vi startade körningen mot Visby lite tidigare än brukligt, vi hade ju lång väg hem så det blev trots allt en sen hemkomst. En busslast nöjda deltagare klev av efter hand och 2014 års KFÖ lades till handlingarna.

Utvärderingen efter årets övning gav styrelsen ett klart besked, torsdag gäller! Vi är nöjda med årets deltagarantal, men det finns alltid en tom stol i bussen som kan fyllas. Hjälp till med att göra reklam för denna dag. Boka in torsdagen 13 augusti 2015. VÅL MÖTT 2015!

Årets segrande lag med sitt välförtjänta pris – Bandplattan. Från vänster Bertil Nelsson, Hans Dahlström, Anders Ek och Olle Gardell. Prisutdelaren Lars Boström knälar under tyngden.

Kaptan Roland Fisk erhåller Regimentets minnesmedalj och standar av ordförande hans Håkansson. Roland Fisk bor sedan länge långt borta i utlandet.

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

Årsmöte 2014

Olle Gardell avtackades som klubbmästare.

Lars-Inge Hägle, en stolt och välförtjänt hedersledamot!

Kvällens medaljör, Crister Persson, fortsätter med sitt värv. All heder!

Kvällens föredragshållare, Göran Karlsson.

Gotlands regementes kamratförening höll sitt årsmöte torsdagen den 6 mars. Platsen var även detta år Tingstäde och 41 medlemmar fanns på plats.

Sten Linberg blåste "Samling" varefter ordföranden Hans Håkansson inledde med att informera lite om skrivierna i media som skett den senaste tiden med anledning av vårt grannland Ryssland genomfört i närområdet.

Själva mötet inleddes med parentation av de sedan förra årsmötet bortgångna kamraterna, Bengt Eriksson, John Sigurd Sandström, Carl-Göran Stenström, Sven Pettersson, Henry Hagberg, Sune Larsson, Gunnar Almqvist, Allan Sirland och David Börstad. Sven-Arne Wighammar framförde Amazing Grace på tvårflojt.

Val av styrelseledamöter och övriga funktionärer gick galant utom avseende valberedning. Det fanns behov av nyval av hela valberedningen, frågan löstes dock på ett bra sätt.

Många omval ....

Ordförande Hans Håkansson, vice ordförande Jan-Eric Engström, sekreterare Crister Persson, skattmästare Lars Brolund, klubbmästare Jörgen Gustavsson, ledamöter: Lars Boström, Lars-Göran Nyberg och Anders Österberg. Revisorer: Claes Randler och Lars-Ove Hoas. Omval på samtliga.

.... men ny valberedning

Anders Ek (sammanställande), Lars Skalin samt Björn Christer Olofsson. Vi önskar den nya valberedning lycka till med sitt viktiga värv.

Orienteringar

Under punkten övriga frågor orienterade före detta ordföranden

i Stockholmskretsen, Lars-Inge Hägle, om att kretsens nedläggning samt återstående verksamhet. Dessutom överlämnades fanor och andra traditionsföremål. Anders Österberg orienterade om museets öppethållande, föreläsningar, flygutställningen vid skans 4, kommande flytt av KA 3 museum, behovet av värdar samt fjolårets besökstal – 8000

Utnämningar och belöningar

SMKR (Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund) förtjänsttecken i silver tilldelades Crister Persson för hans långvariga och idoga arbete i föreningens tjänst. Lars-Inge Hägle utnämndes till Hedersmedlem i kamratföreningen för berömliga insatser som Stockholmskretsens siste ordförande. Olle Gardell tackades med en blombukett för sina insatser som klubbmästare 2009-2013. Sten Linberg blåste fanfarer för alla berörda

Föredrag av Göran Karlsson

Efter årsmötet tog kvällens föredragshållare vid, Major Göran Karlsson (f.d. A7) som berättade om sin tjänstgöring i Afganistan, som stabsofficer med tjänst inom CIMIC – stöd till civila, under tiden maj-december 2013. Vi fick höra (och se) ett MYCKET intressant föredrag i ord och bild med kraftsamling till landet Afganistan och dess innevanare samt de problem som finns. Att det finns problem framgick med all tydlighet, för att inte tala om kulturella skillnader gentemot vad vi är vana vid.

Kvällen avslutades med silltallrik, ärtsoppa och pannkakor nere i Försvarsmuseet. Stämningen var som alltid på topp.

Ärtlunch med aktuellt övningsföredrag

Anders Eckerberg redogjorde för vad som i denna stund pågick i övningsväg på ön.

Kamratföreningens traditionella ärtlunch avnjöts torsdagen den 9 oktober. Platsen var som vanligt Hemvärnsgården i Traume som vi återigen fått låna gratis. Stort tack! Drygt 30 hungriga kamrater fanns på plats. Efter att Sten Linberg blåst de nödvändiga signalerna och Crister Persson hälsat välkommen var det dags att hugga in på ärtsoppa och pannkakorna.

Årets ärtlunch smakade lika bra som alltid men den var inte ändå inte som de senaste årens luncher. Agne Ahrling jobbade som vanligt i köket men hans mångåriga vapendragare bakom grytorna, Bengt Jakobsson var inte på plats. Bengt hade tyvärr somnat in tidigare under året och hans plats var nu övertagen av Owe Björkander. Vi saknar Bengt och bevarar honom i våra minnen.

Ytterligare en sak skilde denna lunch från tidigare luncher, vår tilltänkta föredragshållare, Hans Håkansson, uteblev pga hastigt uppkommen tjänsteförrättning. Något sådant har aldrig hänt tidigare! Som god ersättare kom chefen för vår Hemvärnsbataljon, Anders Eckerberg, och redogjorde för den övning som just då pågick på Gotland.

Som traditionen bjuder fick våra köksmästare, Agne Ahrling och Owe Björkander, erhålla en uppskattande gest från kamraterna.

Vi lämnade denna oktobertorsdag Traume, mätta och belåtna, efter en som vanligt ytterst trevlig samvaro med gamla kamrater. Vi ses återigen i Traume 2015!

TEXT OCH FOTO LARS-GÖRAN NYBERG

Crister Persson, med vår fana bakom sig, hälsar välkomna. Lars Randelius lyssnar uppmärksamt och kassören med biträde av Åke Wallin håller hårt i det finansiella.

P 18:s fana med fanvakt i Baltikum

I början av året kom en inbjudan att delta med fanvakt i Estland för att fira 95-årsjubileet av slaget vid Cesis (Võnnu) 1919. Där Estland och Lettland besegrade invasionsmakten Tyskland.

Inbjudan gick från Rikshemvärnschefen i Estland till Rikshemvärnschefen i Sverige och inbjudan hamnade sedan hos Gotlandsgruppen. De gav uppdraget till Gotlands Hemvärnsbataljons fanvakt att åka till Estland för att representera Sverige. Vi skulle föra vår egen fana tillsammans med den svenska. På midsommardagen, 21 juni, gav vi oss av till Estland. I Tallinn blev vi välkomnade av vår värd Jane Särg som skulle ta hand om oss. Det var sent på kvällen när vi kom fram och vi fick besked att vi hade en lång resa framför oss nästa dag. Efter en morgonmarsch så blev det en 30 mil lång bilfärd till Valga i södra Estland, på gränsen till Lettland där vi skulle öva inför paraderna. Vi övade i hållande regn och fanorna blev väldigt tunga. Kvällen och natten fick vi tillbringa på ett hotell nio mil

norr om Valga, där allt skulle utspela sig, tillsammans med danska och engelska soldater som också skulle delta i paraderna.

Nästa dag var det dags, nu skulle vi ställa upp tillsammans med cirka 1200 soldater från Estland, Lettland, USA, Finland, Danmark och England i en magnifik parad för Estlands och Lettlands presidenter samt Estlands Rikshemvärnschef. Både uppställning och parad direktsändes i Estnisk och Lettisk TV. De som vill se en glimt av det magnifika kan använda länken: <http://arhiiv.err.ee/vaata/aktuaalne-kaamera-623-162527>. Paraderna går från Valga i Estland till Valka i Lettland, staden ligger på båda sidor om gränsen.

P 18:s fana blev väldigt uppskattad och omtalad bland publiken och den bars med stolthet av fanvakten.

Framför minnesmonumentet i Tallin står fanvakten som representerade Sverige, Sara Andersson, Andreas Björklund, Anders Gahnström och Jörgen Gustafsson.

Fakta om P 18:s fana

Vid upplösningen av P 18 överfördes dess traditioner, bl a fanan, till Gotlands hemvärn.

Det skedde vid avskedsparaden på kaserngården 2005 under dåvarande arméinspektörens, Göransson (nuvarande ÖB), överinsende.

TEXT JÖRGEN GUSTAFSSON
FOTO MALLE BJÖRKLUND

Kretsordförande

1935-1946	Einar Råberg
1946-1955	Hans Edgardh
1956-1957	Gustaf A. Wahlström
1958-1966	John Gårdman
1967-1969	Rune Unger
1970-1979	Ragnar Hansen
1979-1981	Rune Unger
1981-1993	Bo Kjellander
1993-1999	Kjell Hedman
1999-2002	Stig Skallak
2002-2013	Lars-Inge Hägle

Kretsens bank- och plusgirokonton var avslutade per den 31/12 2013. Kvarvarande behållning på 5805:46 kr beslöts att vara inestående på bankkonto tillhörande kassören. Från detta konto utbetalas kommande kostnader för kretsens verksamhet under 2014. Den 12/2 2014 genomfördes ett arbetsmöte med utskick av medlemsbrev nr 43 om bl a inbetalningskort med text och GRKFs plusgirokonto samt välkomstbrev, undertecknat av ordföranden för GRKF Hans Håkansson.

Den 6 mars genomförde GRKF sitt årsmöte i Tingstäde. Vid årsmötet överlämnades bla kretsens båda fanor, silverfat och en finsk medalj erhållen 1946. Även kretsens ordförandeklubba, med inskription av samtliga kretsordföranden sedan 1935, överlämnades. Förutom undertecknad representerades kretsen av Mari Lagerlund som varit kontaktperson för SMKRs Veteranstödsverksamhet för både Stockholmskretsen och GRKF fram till dess årsmöte.

SMKR genomförde sitt Representantskapsmöte (årsmöte för 2012 och 2013) med båtresa tur och retur Stockholm-Åbo den 1-2 april 2014. Sedvanliga förhandlingar genomfördes och denna gång var alla ekonomiska handlingar väl framlagda och ekonomin var retroaktivt genomgångna och redovisade från år 2008 till 2013. SMKR har fått en helt annorlunda och förbättrad status rörande dess ekonomi, verksamhet och styrelsearbete. Till ny förbundsordförande efter Christer Olofsson valdes Anders Emanuelsson och till ny kassör Lennart Bresell. Från kretsen deltog Mari Lagerlund och som ombud undertecknad, som även hade fullmakt att representera GRKF vid mötet. Totalt var det ett 60-tal deltagare.

Ett sista formellt revisions- och styrelsemöte genomfördes den 22 april. Kretsens ekonomiska transaktioner under tiden 1/1 – 21/4

Stockholmskretsen nedlagd

Vad hände sen?

Stockholmskretsen av GRKF upphörde den 31/12 2013 enligt årsmötesbeslut 2012 och 2013. Kretsen verkade i 78 år från 1935.

Revisions- och styrelsemöte hölls den 27/1 2014. Revisor Rune Olsson och kassören hade innan styrelsemötet genomfört revisionsarbetet samt upprättat bokslut.

2014 redovisades varvid återstående medel på 2091:46 kronor kvarstår på bankkonto tillhörande Bengt Belfrage till årets slut i avvaktan på kostnader under året främst för arkivering av kretsens handlingar. Avsikten var att arkiveringen skulle vara klar under 2014. I skrivande stund ser det ut som att denna tidsplan inte håller av tidsskäl. För arkiveringen och Krigsarkivet finns det anledning att återkomma till i nästa nr av denna tidning i december 2015.

En inventeringslista för kretsen presenterades för styrelsen där undertecknad fick i uppdrag att handlägga kvarvarande ärenden såsom återkallande av deponerat silverfat 2005-11-16 i FHS samt överföring av vissa inventarier efter hand till GRKF och GFM.

Lokala Kamratföreningars Samarbetskommitté i Stockholm (LKSS) höll sitt möte den 13 maj och nästa möte sker den 2 december kl 1400 i SMKRs lokaler. Ordförande i LKSS är Per-Olof Westergren, Signaltruppernas kamratförening, medan undertecknad är sekreterare och blir representationen GRKF tills vidare.

Försvarsmakten genomförde sedvanlig Veterandag den 29 maj som statsceremoniell dag på Gärdet med omfattande program hela dagen. Dagen avslutades med en Veterankonsert i Berwaldhallen där Arméns musikkår under ledning av Mats Janhagen framförde en musikalisk exposé över de 60 år som Sverige deltagit i olika missioner. Merparten av kretsmedlemmarna har övergått till huvudföreningen GRKF. Medlemmarna inbjöds i ett välkomstbrev som bifogades i utskicket i februari. Dessutom har inbjudan skett i det sommarbrev, som GRKF sände ut i maj.

Här kommer delar av de slutord som undertecknad skrev från Stockholmskretsen i medlemsbrevet, som sändes ut i februari 2014.

”Det är med ett visst vemod jag kommit till dessa slutord. Känslan av att allt har sin början och allt upphör förr eller senare finns där. Men vemodet bärs ändå av mig med stolthet och en aning lyckokänsla för den tid som varit. Som kretsordförande sedan 2002 har jag upplevt gott kamratskap och god stämning vid våra möten. Vill därför framföra mitt varma tack till alla Kretsens medlemmar för medlemskapet och Ert engagemang tillsammans i Kretsen under de gångna åren. Ett särskilt varmt tack vill jag också lämna till mina medarbetare i Kretsstyrelsen och i huvudföreningen GRKF för ett mycket gott samarbete under alla år. Önskar Er alla en lyckosam framtid i allt vad Ni företar Er. Nu ser vi fram mot GRKFs kommande verksamhet på Gotland och de aktiviteter som erbjuds här i Stockholms-regionen. KLART SLUT!”

**MED KAMRATLIGA HÄLSNINGAR
LARS-INGE HÄGLE, FD KRETSORDFÖRANDE**

Aspirant nr 7 P 18, PKAS 1967, Robert von Knorring, tilldelas en Harald av Lars-Inge Hägle för sin tid och insatser inom styrelsen för Stockholmskretsen. Vid minnesskylden för PKAS fd kasern vid gamla P 1, vid Ledningsregementets dag den 27 september 2014.

Kretsens fanförelse på marsch Nationaldagen 2003 utanför Kungliga Dramatiska Teatern i Stockholm, på väg till Skansen. Christer Fohlström bär den svenska fanan och Kristofer Gegenwarth kretsens röda fana medan Knut Göthe bär skylden med texten "Gotlands Regementes Kamratförening".

Foto Catharina Hellberg

Kamrater

Vi har återigen lagt ett kalenderår bakom oss. Konstigt att det känns som om åren bara går fortare och fortare. Mycket märkligt nu när man inte behöver ge sig av till jobbet och inte heller åka på förbandsövning, kurs eller nåt annat. Nej egentligen är det bara att vara och att må bra som gäller.

Tyvärr så är det inte alla av våra kamrater som får uppleva denna känsla av frihet som det innebär att vara pensionär men många av oss hänger i och mår bara fint, tack och lov.

Vad var det jag sa?

Jo, så är nog många som uttrycker nu när det pratas om ökad militär närvaro på Gotland. Tänk vad vi kämpade och motiverade att en avveckling av försvaret på Gotland var felaktigt och dumt. Att Gotlands strategiska läge med närheten till vår stora granne i öster behöver ett starkt försvar borde alla förstått. Nu är det dags att utveckla och bygga upp.

Kamratföreningsåret har varit som det brukar och mycket av vår traditionella verksamhet redovisas på annan plats. Kamratträffarna är oftast välbesökta och särskilt glädjande var ju att den Stockholmsträff som vi hotat med att lägga ner åter fick fart med många deltagare på Karlberg i maj.

Vi hade ju sett fram emot att få fint besök från Artilleriregementet i september men chefsbyte gjorde att detta ställdes in men nu har chefen A 9 meddelat att han besöker oss i juni 2015. Detta besök vittnar ju om att tankarna på oss A 7:are fortfarande, trots många år, finns hos våra aktiva artillerikamrater i norr.

Nu blickar vi framåt mot många nya träffar och fortsatt mångårigt kamratskap. Vi ses på våra träffar men vi hoppas också att du kommer till vårt gemensamma museum i Tingstäde, där det behövs både besökare och arbetskraft.

Väl mött 2015 och Ett Gott Nytt År

ANDERS NILSSON
ORDFÖRANDE A 7 KF

VERKSAMHET

2015

Årsmöte

19 februari kl. 18.00 i Marinstugan

Ärtlunch

9 april kl. 12.00 i Restaurang Wisborg

Fastlandsträff i Stockholmområdet

7 maj (prel), plats meddelas senare

Besök av chefen A 9

4 juni, Tingstäde eller Wisborg

Nationaldagsfirande

6 juni på Gotlands Försvarsmuseumi Tingstäde

Sommarträff på Gotland

16 juli kl. 12.00 vid museet i Tingstäde

Ärtlunch

17 september kl. 12.00 i Restaurang Wisborg

Manusstopp för tidningsartiklar

16 november (utskick i mellandagarna)

Firande av Sancta Barbara

5 december enligt särskild inbjudan

Julbön i Domkyrkan

10 december kl. 15.00.

Välkommen till årsmöte 19 februari 2015

kl. 17.30 i Marinstugan på Hällarna

17.30 Mingel med förfriskningar. Baren öppen.

18.00 Årsmöte enligt föreningens stadgar

Efter mötet blir det både fast och flytande förtäring.

Göte Nilsson har lovat en glad överraskning.

Möjlighet till inköp av starkare drycker och "kamratpris" gäller.

Anmälan skall ske till sekreteraren senast 2015-02-12 på 070-55 11 772 eller a7kamratforening@telia.com.

Styrelsen

Styrelse

Ordförande
Sekreterare
Kassör
Ledamöter
Suppleanter

Anders Nilsson
Gunnar Trennestam
Stefan Ekman
Nils-Folke Eriksson, Göran Karlsson, Göte Nilsson och Leif Svensson
Stefan Melin och Björn Wizén

www.a7kamratforening.se

45-årsjubileum

Signalister årgång 2014

Från f.d. kasernen A 7 stående fr v:
Alert Norrby, Jan Höglund, Billy Alexandersson, Göran Carlsson,
Peter Sköld och Dennis Johansson.
Sittande fr v: Christer Nilsson, Bengt Klingvall och Cai Ström.

Vid poolkanten fr.v. Cai Ström, Loftahammar, Peter Sköld,
Söderköping, Alert Norrby, Silte, Bengt Klingvall, Visby,
Göran Carlsson, Västervik, Dennis Johansson, Västervik, Billy
Alexandersson, Vimmerby, Christer Nilsson, Roma, Jan Höglund,
Gamleby och Kjell Pettersson, Roma.

Helgen 15-17 augusti var det återträff för tio signalister som gjorde sin värnplikt 1969-1970. Det som kanske är unikt är att vi under åren haft regelbundna träffar. Sammanlagt har det blivit nio träffar under de gångna åren varav den senaste gick av stapeln på Gotland.

Efter incheckning på Snäckhagens stugor begav vi oss till f.d. A 7 och besökte kasernbyggnaden. Där har idag skattemyndigheten med flera myndigheter sina kontor. Med kort varsel tog Alf Söderberg hand om oss och vi fick en guidad visning av lokalerna. Även om vi inte idag riktigt kände igen oss på logement nr 119.

På lördagen åkte vi till Garda kyrkogård och lade blommor på vår kamrat Nils-Inge Olssons grav Tankarna gick även till Malte Serrander som också är avliden.

Därefter vidare till Skolhuset (f.d. Östergarns Folkskola) där lunchen intogs. En tur togs upp på berget för att titta på den vidlyftiga utsikten och statyerna av Carl von Linné.

På kvällen blev det samvaro med tävlingar, allsång, varpakastning, historier samt telefonsamtal till de kamrater som var förhindrade att närvara. Efter buffén en promenad till Bergsbetningen och där beundrade vi den vackra solnedgången.

På söndagen besökte fastlägningarna bl.a. Botaniska trädgården innan hemfärd med båten till Oskarshamn.

TEXT BENGT KLINGVALL

.... samma gäng 1969

Leif Carlsson, Malte Serrander, Alert Norrby, Bengt Klingvall och Jan Höglund och några till har intagit "rast, vila"!

Vinterövning för signalisterna Göran Carlsson och Christer Nilsson. T v Wiström och t h Eriksson från ett annat logement.

Lucka 119 trivdes tillsammans och många gånger var vi hembjudna på fika till Kjell Petterssons föräldrar, Sune och Emy på Hadvägen, strax utanför det militära staketet. Bilden togs vid ett sådant tillfälle. Fr.v. Kjell Pettersson, Nils-Inge Olsson, Leif Carlsson, Arne Johansson (numera Thurehult), Bengt Klingvall, Ulf Bertö, Billy Alexandersson, Cai Ström, Malte Serrander och Dennis Johansson.

Nils-Inge Olsson fyllde år och bjöd på tårta på luckan vilket blev både gott och uppskattat.

Lucka 119

överst: Peter Sköld, Malte Serrander och Alert Norrby
mellerst: Bengt Klingvall, Cai Ström, Nils-Inge Olsson och
Leif Carlsson

nederst: Dennis Johansson, Christer Nilsson och
Billy Alexandersson.

Några var alltid redo på lucka 119. Här det fr. v. Peter Sköld, Dennis Johansson och Billy Alexandersson.

Vi har en stor bildskatt eftersom på vår lucka hade vi en fotoin-
tresserad vid namn Göran Carlsson som tog många bilder. Därför
ofta inte med själv men på vinterbilden finns han med.

BENGT KLINGVALL

Avancerade övningar för 92:a

Vid A 9 i Boden har 92:a artilleribataljonen uppgiften att utveckla den första artilleribataljonen bestående av övervägande del deltidsanställda personal. Detta innebär bland annat att skapa metoder och rutiner för verksamhet med deltidspersonalen, både officerare och tidvis anställda för att identifiera hur dessa personalkategorier i framtiden skall kunna integreras i krigsförbandens verksamhet på ett effektivt och smidigt sätt.

Deltidssoldater som för närvarande är rekryterade har sitt ursprung i värnplikten och är därför i behov av om- och nyutbildning. Efterhand som kunskapen vid bataljonens kaderstab vuxit har komplexiteten i övningsverksamheten också ökat. Numera genomförs varje år ett antal krigsförbandskurser (KFK) omfattande såväl ledning, logistik, e-tjänst, fordonsutbildning samt pjästjänst med mera. Dessa kurser ligger normalt i början av året för att senare valideras i en krigsförbandsövning (KFÖ). Årets övningsverksamhet vid 92:a artilleribataljonen avslutades strax innan semestern med en KFÖ som omfattade 921:a artilleri-stridsgruppen samt delar ur 913:e pjäskompaniet.

Archer bemannad av deltidssoldater

Det som gjorde årets övning speciell var att för första gången genomfördes skjutningar med Archer bemannad av deltidssoldater.

Eldledare vid 92. artbataljon A 9.

Att stridsgruppen nu kommit så långt i sin utveckling är ett gott betyg åt de befäl som dagligen jobbar på bataljonen, men också åt A 9:s policy att vid övningstillfällen dra ihop krigsplacerad personal från andra delar av regementet för att tillsammans under kortare tid helt fokusera på pågående kurser och övningar. Årets KFÖ planerades och leddes av bataljonstaben som löste uppgift som högre chef,

men också blå-gul övningsledning. Med stöd av GPS-baserad teknik har enheter kunnat följas i realtid samtidigt som radiotrafik och datakommunikation spelats in för att användas i fortsatt utbildning och utvärderingar.

Som bataljonens chef är jag både nöjd och stolt över de stora och viktiga steg som vi i år tagit i resan mot att skapa en självständig stridsgrupp. Att dåvarande försvarsminister Karin Enström och ÖB, general Sverker Göranson valde att besöka bataljonens KFÖ är ett mycket gott betyg på nivån som vi håller i vår verksamhet, och vilket gott anseende Artilleriregementet åtnjuter när det gäller arbete med deltidssoldater.

ÖB gillade vad han såg

ÖB uttryckte sitt gillande om att planering och upplägg av övningen stämde väl överens med hur han ser på den flexibilitet som kommer att krävas av oss med det nya personalförsörjningssystemet.

I sina avslutningsord nämnde försvarsministern hur imponerad hon var över förbandsandan vid bataljonen och det engagemang som alla visade upp. Förbandsandan är och förblir den kanske viktigaste faktorn i byggandet av ett krigsförband. Andan hos bataljonens deltidssoldater är fenomenal! Med den anda som finns så blir det lättare att övervinna framtida utmaningar. Jag har för chefer i alla nivåer inom Försvarsmakten poängterat andan och viljan hos min deltidssoldater, och hur deras inställning lyfter och vitaliserar vardagen för oss fast anställda.

Vi, som är fast anställda, ser alltid fram emot att de skall komma in och öva eftersom vi själva utvecklas så mycket, och för att det är så kul att träffas helt enkelt! Naturligtvis är K-personalen också oerhört viktig och en förutsättning för verksamheten, vilket jag tyckte bataljonens stabchef, major Johan Gröhn, uttryckte på ett utmärkt sätt när han beskrev förhållandet mellan de olika kategorierna under stabens utvärdering av övningen: "Utän K inga T och utan T inga förband! Vi har alla olika roller men alla kategorier av personal behövs."

**TEXT: ÖVERSTELÖJTNANT THOMAS BJERREGAARD,
BATALJONSCHEF 92. ARTILLERIBATALJON**

FOTO: VIKTORIA VÄLILÄ, ARTILLERIREGEMENTET

Övvre bilden från Gotlands Försvarmuseum i byggnad Fälthuset, från vänster:
16 Sune Nilsson, 19 Torgny Gustafsson, 15 Gunnar Larsson, 13 Erik Mattsson,
20 Urban Eskelund, 12 Kjell-Åke Eneqvist, 11 Inge Pettersson, 18 Dan Ahlvin
och bakom kameran 14 Anders Nilsson.

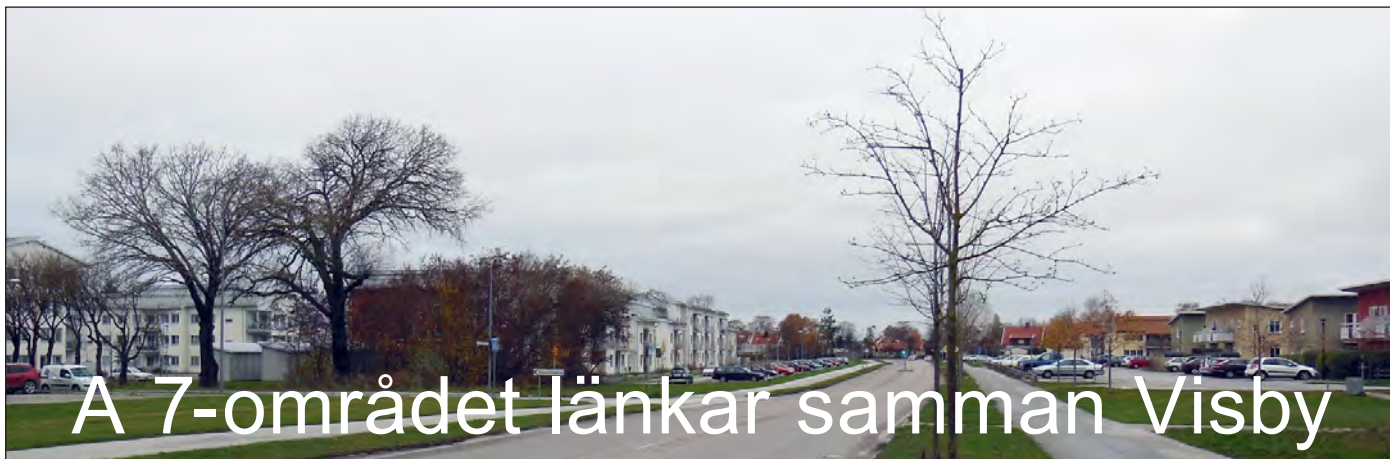
Gamla bilden övre raden från vänster; 15 Larsson, 13 Mattsson, 19 Gustafsson,
14 Anders Nilsson, 16 Sune Nilsson, 18 Ahlvin, 12 Eneqvist
nedre raden fr vä: 11 Pettersson, 20 Eskelund, styckjunkare Bengt Karlsson "Kalle Alva",
kapten Lennart Forsberg, överfurir Thore Svensson och 17 Nordin.

50 år jubileum befälsskola I

Den 29 januari 1964 - på dagen 50 år efter inryckning till A 7 träffades denna befälsskola för att prata minnen och trivas tillsammans. Vi var nio riktiga gutar och en ung värmlänning som ryckte in till 1 batteriet. Kompanichef Lennart Forsberg adjutanten Oskar Knutas och skolchef "Kalle Alva" mötte oss på kasern 56 på Korsbetningen. Tyvärr så har en kamrat, Rolf Nordin, lämnat oss medan vi andra nio hade en trevlig dag tillsammans. Vi inledde

med lunch på Borgen i samma lokal som vi hade muckarskiva till jul 1964. Ett uppskattat besök på försvarmuseet i Tingstade med eftermiddagskaffe. Vi avslutade dagen med middag i Visby samt enades om en fortsättning vartannat år framöver så länge vi orkar.

Lägenheter och villor finns nu på båda sidorna av Allégatans norra del.

Under de senaste hundra åren har Visby vuxit till en stad även utanför murarna. Innan dess omgärdades ringmuren av fält, ängar, småindustri och militära anläggningar.

När Östra folkskolan (nuvarande Solbergaskolan) byggdes 1893, strax utanför östra muren, ansågs läget så avsidet att en ny port togs upp i muren. Ännu ett steg längre ut låg Korsbetningen, med fält och betesmark. Där placerades A 7, ett artilleriförband med behov av övningsfält. Arkitekten Eric Josephsson ritade den tunga klassiska regementsbyggnaden i rött tegel, försedd med Oscar II:s vapen. Detta trots att kungen hann avlida innan byggnaden stod klar. När A 7 den 24 maj 1986 lämnade området lämnade man också sina kaserner, förråd, garage och övningsfält. 1987 övertog Gotlands kommun större delen av förbandsområdet. Det skulle bli Visbys stora utvecklingsområde med sitt centrala läge. I den stora kasernbyggnaden finns nu Skatteverket, Kronofogden, Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan. Alléskolan håller till i en f.d. Lv 2-kasern och Radio Gotland fick nya lokaler i

f.d. Intförrådet (Stallet). Även två äldreboenden, nya villor och studentboende har byggts i området och när Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet utlokaliseras till Visby fick även de sina nya lokaler inom området. Norr om deras lokaler, i området Kolgården, har bostäder byggts på båda sidorna om Allégatan. Filmgymnasiet håller till i f.d. Tygförrådet/-verkstan och mitt emot den har Artillerimässen, f.d. plutonofficersmässen, rivits. Där byggs nu nya studentlägenheter. Sedan A 7 lämnade Korsbetningen, för snart 30 år sedan, har området utgjort ett "mellanrum" mitt i Visby och trots ett stort bostadsbehov har inte byggandet tagit fart förrän de två senaste åren. Bit för bit har Visby länkats samman. När hela det gamla regementsområdet byggts ut så blir Visby en hel stad, "utan mellanrum", och med en blandad bebyggelse av arbetsplatser, skolor, äldreboende, studentboende, hyresbostäder och villor. Området blir, med gångavstånd till centrum och lite "vild natur" in på knutarna, ett A 7-område för alla åldrar och skeden i livet!

TEXT OCH FOTO GUNNAR TRENNESTAM

Adjutanten 1 och Adjutanten 2. Här, söder om de gamla skjutbanorna i korsningen Lännaväg/Allégatan, byggs nu kvarteret "Adjutanten". Tre stjärnformade huskroppar varav två med fyra våningar och en med sex våningar omfattande 84 lägenheter. Klart till hösten 2015. Etapp 2 byggs sedan söder om dessa hus och skall omfatta 25 lägenheter i två våningar. Klart 2015/2016.

Nya studentlägenheter byggs där Artmässen tidigare stod. De 60 nya studentlägenheterna skall vara klara till mitten av juni 2015.

Besök hemsidan www.a7kamratforening.se

Här kan du bland annat läsa om A 7 historia, vår kamratförenings verksamhet, hitta kontaktuppgifter till styrelsen, läsa våra gamla kamratidningar, ta reda på hur du blir medlem och hur du kan hjälpa till så att denna tidning kan fortsätta att ges ut en gång om året.

Vi har i dag 111 medlemmar som vi når med e-post som är mycket bra. Har du en e-postadress men inte anmält den så gör det till a7kamratforening@telia.com. Samma sak gäller för dig, det är några stycken, som har anmält en e-postadress som inte fungerar och det har man, om man aldrig får några meddelanden från föreningen.

A 7 kamratförenings stora tack till alla 53 tidskriftssponsorer 2014

Bertil Allard	Kalle Lindström
Mats Annerstedt	Mats Lindvall
Mattias Bendt	Hans Ljungwald
Olle Bjurström	Alf Möllerström
Ann-Marie Berglin	Anders Nikker
Carl Carlsson	Ingemar Nilsson
Göran Carlsson	Hans Nordlund
Christer Christiansson	Alert Norrby
Stephan Ekström	Sten Pettersson
Nils-Folke Ericsson	Agneta Pettersson
Anders Fogelberg	Stig Sandelin
Kickan Fridman	Östen Sjöblom
Per Frödell	Rune Skarström
Evert Gahnström	Per-Henrik Sorby
Åke Gustafsson	Bo-Gustaf Sorby
Harald Gustafsson	Christer Starckenberg
Henrik Hammarström	Rolf Stengård
Tryggve Härviden	Jan-Olof Strid
Jan Johansson	Svante Ståhl
Anders Jolby	Tore Svensson
Per-Inge Karlsson	Leif Svensson
Ulf Karlsson	Tom Tibbling
Elisabeth Kimell	Sven Törner
Bengt Klingvall	Hans Waldenström
Harry Kvist	Gunnar Walhagen
Tord Lickander	Bertil Öster
Bengt Lindroth	

Vill du vara med och sponsra nästa års tidning? Sätt in ditt bidrag tillsammans med årsavgiften. Enklast är då att sätta in ditt bidrag tillsammans med årsavgiften på bankgiro 192-0800. Kom ihåg att ange ditt namn!

Medlemmar och årsavgift

A 7 Kamratförening hade den 1 december 177 medlemmar varav 102 bor på Gotland och 75 bor på fastlandet. Medlemsavgiften skall enligt stadgarna betalas innan mars månads utgång. 23 medlemmar har, trots utsänd påminnelse, ännu inte betalat in sin årsavgift för 2014. 10 medlemmar togs bort ur medlemslistan förra året. Med årets siffra, 35 ej betalande, innebär det att nästa år kan medlemsantalet ha sjunkit till 142 medlemmar och då är vi kanske "en förening i fritt fall". Styrelsen hoppas att, ni som fortfarande vill vara medlemmar i A 7 Kamratförening, betalar in er årsavgift för 2014 och gärna samtidigt passar på att betala för 2015. Är du osäker på om du betalat kontakta kassören Stefan Ekman på 0498-21 91 56, 0706-27 85 03, stefan.l.ekman@gmail.com eller stefan.ekman@mil.se. Årsavgiften, 100 kr, skall betalas in på bankgiro 192-0800. Glöm inte att meddela ditt namn vid inbetalningen!

INBETALNING/GIRERING AV

bankgirot

Arsavgiften 100 kr inbetalas för året _____ kr

Frivilligt bidrag/sponsring av Kamratföreningstidningen med _____ kr

För ner summan av årsavgiften och eventuell sponsring i beloppsrutan

Belämningsvärdare: Kalle Kanon, Artilleriplatsen 7, 621 77 Visby

Belämningsmottagare: A 7 Kamratförening

Bankgiro: 192 0800

45

Om du vill vara med och sponsra vår tidning så sätter du lättast in valfritt belopp på samma blankett. Alla bidrag mottas med största tacksamhet - både stora och små! Årets sponsorer framgår i den gula rutan här ovan och på www.a7kamratforening.se. På samma platser kommer de som sponsrar nästa års tidning att presenteras.

Sekreteraren

Mina minnen från A 7

Unikt förhållande var en sporre

Pensionerade översten och tidigare chefen på Bergslagens Artilleriregemente, A 9, Carl Carlsson, berättar om sin tid som ung officer på A 7.

Svenska flaggans dag – som det hette på den tiden – 6. Juni 1951, trampade jag för första gången Gotlands mark. Det var inte med särskilt stor iver jag embarkeerat gotlandsbåten för att inställa mig i tjänst vid Gotlands Artillerikår. På grund av rekryteringsläget vid artilleriet var jag som officersaspirant tvångsförflyttad från Svea Artilleri i Stockholm till A 7, som då hade ett bristande rekryteringsläge.

På den lilla artillerikåren blev jag positivt mottagen. Jag blev medveten om Gotlands kulturella värde. Kanske var det första intrycket, då jag vandrade från båten över Södertorg och såg ringmurens alla flaggprydda torn som inverkat. Staden Visby med ringmur och kyrkoruiner var unik. Likaså landsbygden. En stark kontrast till fastlandets barrskogslandskap. Man kunde inte annat än trivas här på ön.

Jag placerades på 4. batteriets pjästropp. Batterichef var kapten Nilsson. En uppskattad chef med förtroende för batteribefälens insatser. Vi gavs stor frihet, vilket befodrade ansvarskänslan. Vi kände oss inte övervakade. Därmed förstärktes det personliga ansvaret för vår utveckling inom befälsföring och utbildningsmetodik. Batterichefens välvilja utsträcktes även till att omfatta de värnpliktiga inom personalvårdsområdet.

Pjästroppchef var löjtnant Åke Holmdahl. En entusiastisk utåtriktad och inspirerande chef. Hans, med glimten i ögat, uppfordrande sätt att sporra de värnpliktiga var en beundransvärd förmåga.

Ett militärförbands karaktär och arbetsmiljö styrs i hög grad av befälsuppsättningens egenskaper. I min tjänst som officer vid A 7 under de följande åren skall jag här nämna några yrkesbröder ur skilda befälskategorier. De flesta nämnda har nu lämnat oss.

Regementsofficerare

Kårchef var överste Söderberg. Tyvärr lämnade han kåren efter en kort tid och blev senare chef för A 3 i Kristianstad. Efter honom följde kårcheferna Schildt, Deutgen och Nihlén. Major Fredriksson var vår egen riktiga A 7:are som divisionschef. Men hur han fullgjorde sin divisionschefstjänst var för oss subalternerna en gåta. Men han var välkommen när han på sina promenader oförmodat dök upp på övningar som åskådare utan att ge sken av inspektion utan av eget intresse.

Kompaniofficerarna – Kaptenerna

Ja, de var KAPTENER för oss. Trots att det inte var mer än ett befälssteg mellan dem och oss löjtnanter. De innehade batterichefsbefattningen. Det var ett skrå för sig. Kaptenerna Åke Hultberg och Nils Hägg var i tur och ordning chef skolbatteriet. Bernt Carlsson chef för 5:e batteriet, specialist signaltjänst och motortjänst. Så blev även jag kaptan, men av vana blev det kaptanstilltal från min sida, ända tills han uppmärksammade detta med orden: Vad f-n säger du? Nu blev det i fortsättningen Bernt eller du i våra samtal.

Kaptan Hans Axel Markstedt hade en särskild ställning. Han var stabsmedlem i kårstaben och var en förmedlande länk mellan kårens ledande officersskikt och oss subalternerna. Markstedt var en KAPTAN man kunde tala med. Det var till honom man gick om man hade några problem i tjänsten.

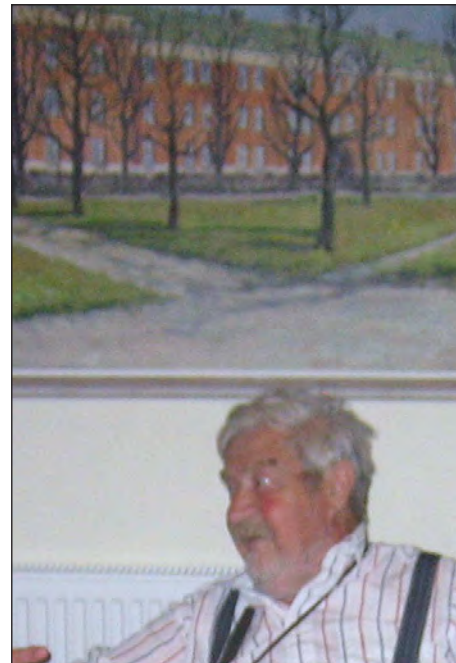
Subalternofficerare

Det var ett homogent befälskikt vi löjtnanter och fänrikar. Med god stämning. Det var ju vi som stod på kaserngården och gjorde jobbet. Vi höll kontakt med varandra från våra olika utbildningsgrenar och skilda batterier. Stöttade varandra som kamrater i en god laganda. Allt av betydelse som hände på kåren förmedlades oss emellan. Subalternkåren bestod på den tiden av följande medlemmar:

Åke Eriksson, smittande glad optimist, prydlig föregångsman, rörligt intellekt. Lennart Forsberg, idealisten, entusiasten. Marlo Hjernqvist, hård men rättvis. Sinne för väsentligheter. Bo Anshelm, noggrann, samvetsgrann och analyserande. Karl-Erik Hilding, levnadskonstnären. Bengt Lindén, alltid med uppslag, en verklig optimist. Uno Rylander, signalofficer, specialist och idérik. Åke Holmdahl, truppens domptör, idrottsman och uppslagsrik. Och så var det vi yngre: Gunnar Wahlhagen, Gösta Lundberg, undertecknad och Lars Wanrud.

Underofficerare

Underofficeraren var en klippa i det årliga utbildningsarbetet. Utmärkande för dem var att de inom skilda områden hade mångårig verksamhet, och därmed specialkunskap. Ett betydelsefullt område i artilleritjänsten är sambandstjänsten. Genom åren hade vi inom denna tjänstegren förmånen att luta oss mot de så kallade signalserganterna: Bjuvhammar, Wirbing, Andersson och Gustafsson. I övrigt vill jag bara nämna några som jag direkt samarbetade med. Som ställföreträdare under mina år som pjästroppchef hade jag först Tage Karlsson. Specialist på pjästjänst, alla pjästyper.

Carl Carlsson på Gotlands Försvarsmuseum, i A 7-hörnan, vid sommarträffen 2010.

Föredömligt pedagogiskt hanterande av truppen. Nitisk. Fanns alltid till hands. Efter honom hade jag förmånen att ha styckjunkaren "Kalle-Alva" som ställföreträdare. I sanning en positiv upplevelse. Hans befälsföring var ovanlig och egenartad. Hade alltid ett spö i handen som han pekade med och styrde bevärigen handgripligt med. Hade det varit någon annan än "Kalle-Alva" hade det blivit efterräkningar, men truppen avgudade honom.

Så var det styckjunkare Widerström. Originalen. I sin originalitet var han en uppskattad batteriadjutant. Uppskattad av såväl ordinarie befäl som de värnpliktiga befälslevernerna.

Även styckjunkare Nordgren som chef för Blåhälls läger hade en något udda befälsföring. Men han förde ett oinskränkt befäl över lägets resurser. Och han kunde vara till ovärderlig hjälp vid de många gånger primitiva förhållandena i utbildningslägret.

Underbefäl

Underbefälens uppgifter var i regel att som biträdande instruktörer inöva utbildningsmoment. Med sitt kunnande bidrog de till att effektivisera och fördjupa inläringen. Men det var även många instruktörer som hade chefsansvar. Överfurir Linde hade genom åren självständiga chefsuppgifter. Han blev slutligen chef för Blåhälls läger.

Jag återkom till A 7 1969 och 1972. Min uppfattning var att utbildningen vid artilleriregementet, som det nu hette, var av hög kvalitativ klass. Avgörande härför var att vi såväl i fredsorganisation som krigsorganisation arbetade i miljö som var vår krigsbefattning. Försvaret av Gotland, vår hemö. Detta unika förhållande var en särskild sporre i vår verksamhet.

TEXT CARL CARLSSON

FOTO ANDERS NILSSON

Stockholmsträff i maj 2014

Efter att ha tvingats ställa in två år i rad lyckades vi nu genomföra en kamratträff på Karlberg i Stockholm. 16 deltagare hade hörsammat kallelsen och kom för att prata A 7-minnen. Särskilt glädjande var att nästan halva styrkan var "ungdomar" under 50 år vilket bådär gott för framtiden. Tack Max.

TEXT OCH FOTO ANDERS NILSSON

Bröderna Ingemar och Hilding Nilsson flankerar Harry Kvist på Karlberg.

Traditionell sommarträff genomfördes i samband med Jan Eliassons sommartal vid Forsvarsmuseet. Bland de 15 deltagarna syns här Urban Eskelund och Bo-Gutsv Sorby i samspråk efter intagen lunch.

Foto Anders Nilsson

Max Magnusson har lämnat oss

Mitt i juli nåddes vi A 7:are av det tragiska beskedet att vår kamrat Max Magnusson hastigt lämnat oss. Han blev endast 57 år och var fram till sin bortgång vår kontaktman i Stockholm och ordnade så sent som i maj en träff för våra fastlands-kamrater. Vid A 7:s nedläggning var Max Magnusson den som tog sig an ordförandeskapet i föreningen och skrev så här i kamrattidningen:

Jag heter Max Magnusson och är ny ordförande i föreningen.

Min första kontakt med A 7 fick jag våren 1976 vid en rekryteringsdrive som A 7 hade bjudit in elever från Säveskolan till på regementsofficersmässen på A 7. Jag fattade tycke för A 7 efter den informationsträffen. Jag sökte till A 7 i samband med mönstringen och blev placerad som PB på A 7 med inryckning 1977. Efter genomgången Karlberg blev jag anställd på A 7 och har sedan 1980 och fram till nedläggningen varit A 7 trogen. Jag har tjänstgjort fyra år på HvSS (Hemvärnets stridskola i Vällinge) och två år som lärare på Karlberg.

Jag har nu fått förtroendet att vara ordförande för A 7 Kamratförening. Ett förtroende som jag tänker förvalta på bästa möjliga sätt. Min viktigaste uppgift anser jag är att se till att A 7 på bästa sätt "lever vidare" trots nedläggningen.

Själv minns jag Max Magnusson som en sann och medryckande A 7:are med bestämda åsikter men alltid glad, positiv och framåt. Han var en mycket omtyckt kompanichef på Carlsvärds kompani innan han lämnade trupplivet för många år i hemvärnets tjänst. Vid sin bortgång var han stabschef vid Hemvärnets Stridsskola. Max Magnusson var en framgångsrik idrottsman med mycket god fysik. Både vid A 7 och i sitt civila liv hade han stora framgångar som orienterare. Ironiskt nog så var det direkt efter ett träningspass som hans hjärta slutade att slå.

Max efterlämnar fru och tre barn.
Tack för allt Max Magnusson!

ANDERS NILSSON

Tävling och middag till skyddshelgonets ära

Firandet av vårt skyddshelgon Sancta Barbara började med tävling och övergick i en trivsamt middag.

Under dagen (em) tävlades det som vanligt om Mortimer Sederholms vandringpris i och i trakten av Gotlandsgruppens lokaler. Drygt 15 tävlingsentusiaster deltog i varierande tävlingsgrenar som t.ex. att uppskatta hur mycket ingredienserna till att "brygge dricke" med vägde och att skjuta med pilbåge. Mats Runander tog hem slutsegern detta trots att han, enligt övningsledaren Sylve Nilsson, bara kom trea i tävlingen?! Men eftersom det inte var någon som kom etta eller tvåa så vann alltså trean hela tävlingen. Thomas "Sunkan" Sundström följde därefter p.g.a. att han kom femma i tävlingen! Verkar det virrigt? Det var det också! För sedan blev inga flera placerade om jag fattade Sylve Nilsson rätt.

Till middagen tillkom några deltagare och vi blev slutligen 23 stycken som intog Arbetareföreningens lokaler vid Kinbergs plats. Några hade tyvärr fått förhinder i sista stund. Efter inledande mingel med lite "Barbarablod" i muggarna var det dags för en brödbit med gubbröra på. Sedvanliga snapsvisor fyllde som vanligt lokalen och till dagens varmrätt stek med sås, potatis och varma grönsaker, sjöngs det även till vinet. Mat och dryck smakade förträffligt och bidrog till att en hel del dräpliga historier berättades vid bordet. Stämningen var naturligtvis, som sig bör, på topp. Kaffe med avec

intogs efter maten i sällskapsrummet på andra våningen. Där även dragningen i "Barbaralotteriet" skedde. Många var vi senare traskade hemåt med priser. Vid midnatt serverades enliga vickningen bestående bröd. Efter vickningen dröjde sig någon timma innan hemfärden påbörjades.

Tack för ett fint Sancta Barbarafirande!

På Instagram under användarnamnet "a7kamrat" kan du nu gå in och titta på några bilder från firandet.

Jag säger samtidigt väl mött igen nästa år, då är det 30 år sedan firandet startade på Visborg slätt.

TEXT GUNNAR TRENNESTAM

FOTO GUNNAR TRENNESTAM OCH MATS RUNANDER

som våra fina den traditions- av kokt korb med många kvar ytterligare

Dagens skyttegren. Björn Wizén försöker rikta rätt medan Tobbe Holmberg, Mats Kvarnberg och Thomas "Sunkan" Sundström följer med spänning.

Mats Runander vann Mortimers vandringpris i år och detta trots att han bara kom på tredje plats enligt tävlingsledaren Sylve Nilsson.

40-talisterna, Göte Nilsson, Leif Svensson, Leo Lövdahl, Ulf "Småland" Karlsson, Svenne Alfström, Anders Nilsson, Allan Olofsson, Kjell Jonsson och Östen Sjöblom.

Medlemmar

Efter en sommar med mycket sol och värme och en händelserik höst med bl.a. en hel veckas främmande undervattensverksamhet i Stockholm skärgård och inte minst ett riksdagsval kan vi konstatera att försvaret och försvarets verksamhet debatterats och analyserats näst intill dagligen och på en högre nivå än på länge. Och det har flugits ovanligt mycket med beredskapsrotarna från Visbybasen under året. Det har sin grund i det kraftigt förändrade omvärldsläget, inte minst Rysslands agerande. I debatten tjäbbas det om budgetubåtar och om och hur försvaret skall förstärkas och få mer resurser eller inte. Min tro är att vi svenskar som vanligt kommer att få läsa i historieboken om vad vi borde ha gjort trots att alla signalerna fanns. Sverige har en historia av att parera, inte agera.

Veteranverksamheten har aktualiserats allt mer. Veteran är enligt följande definition. "En veteran är någon som varit anställd i Försvarsmakten och gjort insatser internationellt eller nationellt med eller utan vapen". SMKR (Sveriges militära kamratföreningars riksförbund), där vår förening ingår, har inbjudit till utbildning i kamratstöd för att stödja kamrater som av olika anledningar fått problem. På Gotland har vi valt att verka i kamratstödsverksamheten genom Fredsbaskarna Gotland, som i sin styrelse har representanter från samtliga kamratföreningar och som redan har kompetenta och utbildade personer för kamratstöd.

Kamratföreningens verksamhet under det kom-

mande året skiljer sig inte mycket från 2014. Inbjudan till Fredsbaskarnas möten med föredrag kommer att fortsätta men antalet deltagare från föreningen kunde vara fler. Dessa möten kan varmt rekommenderas då det hittills har varit kvalificerade föredragshållare med intressanta ämnen av både militär och civil karaktär. Våra egna ärtluncher i Marinstugan med anhöriga och med eller utan föredrag har varit uppskattade och det kommer givetvis vara ett återkommande inslag. 2014 firade vi vår förenings 20-årsjubileum och 2015 planerar vi en utflykt "I spåren av kustartilleriet" på norra Gotland. Idén till detta "lånade" vi från GRKF (Gotlands regementes kamratförening). Det har ju gått några år sedan den senaste utflykten.

Vår förening ser framtiden an med tillförsikt. Stabil ekonomi, stabilt medlemstal och en lagom och etablerad verksamhet.

Samtliga medlemmar med anhöriga tillönskas ett gott slut på 2014 och ett Gott Nytt 2015!

RUTGER U:SON EDWARDS
ORDFÖRANDE LV 2 KF

Utflykt 22 augusti

"I spåren av kustartilleriet"

22 augusti utflykt runt på norra Gotland. Buss avgår från ÖoB parkering kl. 0830. En anhörig per medlem har möjlighet att delta. Anmälan om deltagande senast 17 augusti till Rutger Edwards 076-83 93 230.

Årsavgift 2015

Årsavgiften för 2015 är fastställd till 50 SEK. Om allt fungerat har du fått eller får snart ett brev med betalningskort och information. Vi ber dig att senast 31 mars betala årsavgiften på pg 61 07 90-8, Lv 2 kamratförening. OBS! att f.d. förbandschefer och hedersmedlemmar är befriade från årsavgift. I infobrevet framgår vilka medlemmar som redan betalt avgift för 2015 och i vissa fall längre.

@ Anmäl din e-postadress

Och styrelsen vädjar ännu en gång till de som ännu inte anmält e-postadress. Gör det till rutger.edwards@swipnet.se. Och kom ihåg att anmäla adressändring och ändring av e-postadress till adress enligt ovan.

Styrelsen

Kallelse till årsmöte 2015

Årsmötet hålls onsdag 4 mars med början kl. 1830 i museet i Tingstäde.

Anmälan om deltagande senast måndag 2 mars till ordföranden på 076 – 83 93 230, 0498 – 26 40 15 eller rutger.edwards@swipnet.se.

Motioner skall vara ordföranden tillhanda senast måndag 23 februari.

Samling på ÖoB parkering senast kl. 1800 för de som önskar samäkning till Tingstäde.

Efter mötet helsubventionerad måltid.

Hjärtligt välkommen!
Styrelsen

Styrelse

Ordförande	Rutger Edwards
Vice ordf	Fredrik Hård af Segerstad
Sekreterare	Bertil Olsson
Kassör	Torsten Enström
Ledamöter	Ingemar Fransson, Kjell Pettersson, Ingemar Gutenberg

www.lv2kamratforening.se

In memoriam

Tillgänglig dokumentation över våra bortgångna kollegor är ofullständig, varför sammanställningarna över deras tjänstgöring blivit kortfattad.

Löjtnant Kent Jönsson avled den 20 juni 2013. Han var född 15 januari 1948.

Kent Jönsson var en av de tre officerare som fick transport till Lv 2 vid Lv 4 nedläggning.

Han började sin yrkesbana vid Lv 4 1967, utnämndes till löjtnant 1983 och fick placering vid Lv 2 fr.o.m. 1 januari 1998. Han fick befattning som vaktofficer i kasernvakten (som lydde under MekB 18), en naturlig placering då han haft motsvarande syssla på Lv 4.

Först från 1 januari 2000 formaliserades hans tidsbegränsade placering på MekB 18, där han senare tjänstgjorde som plutonchef med utbildning av bevaknings- och depåvärnpliktiga.

Den 1 juli 2000 blev Kent Jönsson pansarofficer på MekB 18 som en följd av beslutet att lägga ner Lv 2. Han flyttade "hem" till Skåne och P 7 i Revinge något år innan MekB 18 också blev föremål för nedläggning.

Rutger U:son Edwards

Kaptenen i teknisk tjänst Tommy Jacobsson avled efter en tids sjukdom den 24 november 2013. Tommy var född 29 juni 1944.

Tommy Jacobsson tillhörde vad som tidigare kallades civilmilitär personal dit bl.a. den tygtekniska personalen hörde. Han utnämndes till biträdande armétekniker (furir) 21 mars 1963. Den tekniska personalen ingick innan försvarsmakten blev en myndighet 1994 i en egen personalkår med egen personalkårchef och teknikerna placerades på olika förband och skolor. Tommy Jacobsson blev placerad på Lv 2 med yrkesgren luftvärn/instrument. Vid tjänsteställningsreformen 1 juli 1972 blev Tommy befördrad från thv (tyghantverkare) till K/ fänrik (kompaniofficer / fänrik) och han blev kapten 1 juni 1979. Vid NBO (Ny befälsordning) införande 1 juni 1983 försvann begreppet civilmilitär personal och teknikerna blev arméns tekniska officerare (Atoff). Efter slutförd tjänstgöring vid Lv 2 var han placerad vid MKG stab eller UhgrpG (Underhållsgrupp Gotland).

Rutger U:son Edwards

Minnesboken börjar ta slut!

Vår minnesbok utgavs våren 2004. Dock finns några få exemplar kvar. Pryd din bokhylla med boken om vårt förbands kompletta historia. 220 fullspäckade sidor med c:a 125 bilder, varav några i färg. Gör det idag, imorgon kan det vara för sent! Pris 100:-. Frakt i vadderad skyddspåse tillkommer porto 69:-. Beställ av rutger.edwards@swipnet.se.

Verksamhetsplan 2015

Verksamhetsplanen för 2015 skiljer sig inte mycket från planen för 2014. Föreningsmötena i Fredsbaskrarna Gotland regi och i samverkan med kamratföreningarna fortsätter, även om deltagarna från vår förening kunde vara fler. Det är tråkigt då det hittills har varit mycket kvalificerade föredragshållare med intressanta ämnen på de möten som genomförts. Mötena med Fredsbaskrarna kan på det varmaste rekommenderas. Ärtluncherna med eller utan föredrag i Marinstugan har blivit mycket uppskattade, så det kommer vi att fortsätta med. Vi kommer också att fortsätta med att subventionera i hög utsträckning och att erbjuda anhöriga att delta. Det är ett bra sätt att använda våra medel på. Efter ett par års uppehåll planerar vi att åter genomföra en dagsutflykt, denna gång på norra Gotland och "I spåren av kustartilleriet".

29 jan Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset

4 mar Årsmöte kl. 1830 i Gotlands Försvarsmuseum. Anmälan, samäkning och motioner, se sid 41. Efter mötet helsubventionerad måltid.

25 mar Föreningsmöte*, 18.30, prel. med föredrag. Marinstugan.

16 apr Ärtlunch kl. 1100 i Marinstugan. En anhörig per medlem får delta. Helsubventionerad lunch.

23 apr Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset.

6 jun Nationaldagsfirande på museet i Tingstäde. Samling kl. 11.45. Lv 2 kf deltar med fana.

18 jun Luftvärnsregementets kamrater 1/2015

22 aug Utflykt på norra Gotland "I spåren av kustartilleriet". Buss ÖoB parkering kl. 0830. En anhörig per medlem får delta. Anmälan se sid 41.

10 sep Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset.

20 okt Föreningsmöte* 1830, prel. med föredrag. Marinstugan.

5 nov Ärtlunch kl. 1100 i Marinstugan. En anhörig per medlem får delta. Helsubventionerad lunch.

12 nov Styrelsemöte kl. 1830 i Frivillighuset.

4 dec Luftvärnsregementets kamrater 2/2014 utkommer

10 dec Julbön kl. 1500 i Visby domkyrka.

30 dec P 18-A 7-Lv 2-KA 3 kamratföreningars tidskrift utkommer

* arrangör Fredsbaskrarna Gotland och i samverkan med kamratföreningarna.

Höger, vänster om eller civil olydnad vid Turning Torso. Maria Berglund, Hans Silborn, Uno von Corswant (skymd), Marita Eneqvist, Leif Delén, Leif Larsson, Caj Sjögren, Ewa Larsson (skymd) och Ann-Marie Sjögren ser verligen inte upp på TO:s tecken.

Basseträff i Malmö

Bassegänget från 1969-70 samlas årligen på olika platser där någon i gänget numera bor. I år var det Leif "Tulle" Delén som vi hälsade på.

Fredagskvällen började med come-to-gather på en nyöppnad indisk restaurang på Möllevångstorget. En indisk restaurang med äkta indisk mat. Påpassligt hade ingen någon kamera med sig, ej eller insåg någon annan att ta bilder med mobilen.

Det skulle bli bättre med fotograferandet redan dagen efter och under den avslutande Bassemiddagen. Nåväl kanske var det bästa att inget dokumenterades. Trevligt var det.

Vid ena bordet satt TO Leif "Tulle" Delén, CT Göran "Kaggen" Hellström, CT stf Hans "Sang" Silborn och Leif "Lefte" Larsson, vid andra bordet satt Maria Berglund, Ewa Larsson, Marita "Majtan" Eneqvist och AT Uno "Cosse" von Corswant. Senare kom AT stf Caj "Sjögren" Sjögren och Ann-Marie Sjögren. Och på lördagen anslöt Krister Djerf. Ute och seglade var BT Lennart "Härdell" Härdell och Eva-Lena Mörk Härdell.

Under lördagen bjöd Leif Delén på en trevlig och fin guidad vandring genom Malmös parker. Fikapaus vid det eminenta Ribergsborgs kallbadhus och avslut vid Turning Torso. Tåg från Malmö C, under bron, till Louisiana i Danmark. Ett fantastiskt konstmuseum som bl a visade Emil Nolde.

Avslutning på kvällen i Malmö, middag Restaurang Gränden med gårdsservering i trevlig bistrostil. Trevligt, gemytligt, gott och fullsatt. Såsom bassefester skall vara.

TEXT OCH FOTO: GÖRAN HELLSTRÖM

Hans Silborn och Krister Djerf med bordsstandaret på den goda Bassemiddagen och en fantastisk uteservering.

Lv 3 G 70 år

Torsten Enström, Erik Hedin och Erik Engström har alla tjänstgjort som volontär eller värnpliktig på Lv 3 G. Baracken i bakgrunden.

Luftvärnsutbildningen på Gotland började på A 7 1936. Under perioden 1940 – 1944 svarade KA 3 för utbildningen. 1941 års försvarsutredning föreslog att ett nytt truppslag, luftvärnet, skulle organiseras under 1942 och att det borde organiseras ett särskilt utbildningsförband i Visby fr.o.m. 1 april 1944.

Metallmärke, som bars av Lv 3 G personal på plagg som saknade förbands- och gradbeteckningar, t.ex. "grötrock", pälis etc.

Kungl. Stockholms luftvärnsregementes batteri på Gotland (Lv 3 G) förlades till kasernerna på Korsbetningen var klara, i ett barackläger på Hällarna. Idag återstår endast en av dessa baracker, som idag disponeras av Flottans män. Barackens, idag benämnd Marinstugan, framtid är osäker, beslut är taget att den skall bort/rivas. Våren 1945 kunde batteriet flytta in i ny kasern på Korsbetningen. För att uppmärksamma 70-årsminnet av Lv 3 G uppsättning och därmed Lv 2 "födelsedag" samlades kamratföreningens styrelse, övriga förtroendevalda och adjungerade samt några som tjänstgjort på Lv 3 G till en enkel samvaro den 1 april i år i Marinstugan. Undertecknad gjorde en kort resumé över Lv 3 G tillkomst och baracklägrets historia och deltagarna kunde ta del av de fotografier från Lv 3 G-tiden, som finns i vårt bildarkiv. En enkel måltid bestående av smörgåstårter intogs därefter.

TEXT OCH FOTO: RUTGER EDWARDS

Årsmöte 5 mars 2014

Några som var där: främre raden fr.v. Fredrik Hård af Segerstad, Niklas Sköld och Jesper Andersson. Andra raden fr.v. Lars-Ola Olin, Erik Engström, Tore Hansson och Arne Hansson. Tredje raden fr.v. Sten-Göran Åman, Börje Kavhed och Torsten Enström. Bakre raden fr.v. Jim Bjurquist och Erik Hedin.

Intressant och givande föredrag av marinen

Örlogskapten Magnus Thorn i Marinstugan.

Magnus Thorn på jobbet med sin spanske kollega t.v. och den lettiske t.h.

Holger Nyberg, Lennart Hägström, Erik Engström och Börje Kavhed. Nacken tillhör Torsten Enström.

Höstens föreningsmöte den 6 november gick i marinen tecken. Platsen Marinstugan och föredrag av örlogskapten Magnus Thorn.

Magnus Thorn är till vardags placerad som kompanichef för sjöinfokompani Muskö med placering i Visby, tjänstgjorde perioden mars – augusti 2014 som underrättelseofficer och ende svensk ombord i tyska fregatten Brandenburg, flaggskepp i EU NAVFORSOMALIA (EU Naval Force Somalia).

Inledningsvis berörde Magnus Thorn infrastruktur, de sociala förhållandena, samhälls- och klanstrukturerna i länderna på Afrikas horn. Förhållanden som skiljer sig så markant mot de västerländska och som vi därför har svårt för eller omöjligt att förstå. Och som också till del förklarar varför det är som det är i dessa områden där det ovan på detta inte finns fungerande statsapparater. Piratverksamhet har alltid funnits i dessa farvatten men 2007 skedde en markant ökning av piratangreppen mot sjötrafiken runt Afrikas horn och året efter etablerades NAVFORSOMALIA. Den består i dagsläget bl.a. av

fyra fregatter och tre flygplan. Uppgifterna är främst att skydda FN:s mattransporter till Afrikas horn och AMISOM (African Union Mission In Somalia), bekämpa piratverksamhet och väpnade rån mot sjötrafiken och övervaka fisket. Verksamheten har varit framgångsrik och inga lyckade kapningar har skett efter 2012 i jämförelse med 46 st år 2009, 47 st år 2010, 25 st år 2011 och 5 st år 2012.

Sedan berättade Magnus Thorn om tjänstgöringen i styrkan. Staben ombord i Brandenburg bestod av 34 officerare från 13 nationer. Arbetsituationen var pressad, i praktiken dygnet-runt-tjänstgöring från 7-tiden på morgonen till 22-tiden på kvällen under fyra månader med korta avbräck för måltider och fysisk träning. Det mesta arbetet skedde vid datorer. Då det inte fanns en till varje befattningshavare fick man passa på när någon blev ledig. Magnus Thorns arbete bestod bl.a. i att sammanställa och genomföra rapporteringar och föredragningar för amiralen. Det pressade arbetsschemat gjorde att den fysiska träningen i gymmet i fartygets helikopterhangar var ett måste för att kunna hålla igång mentalt. Den internationella sammansättningen på staben utgjorde inget hinder trots olika nationers rutiner och sätt att arbeta. Bunkring av fartyget skedde till sjöss cirka en gång i veckan och man gjorde också ett antal kortare uppehåll för rekreation varannan till var tredje vecka bl.a. på Seychellerna, i Mombasa och på Komorerna.

De 10 medlemmarna med fem anhöriga bjöds på ett mycket intressant och givande föredrag. Efteråt intogs ärtor och pannkakor från restaurang Visborg, f.d. Hwitstjärna.

TEXT OCH FOTO:
RUTGER EDWARDS

Unika bilder från svunna tider

Från vår medlem Sten-Göran Åman, som gjorde sin värnplikt 1959-60 som spaningsradargruppbefäl, har vi fått dessa bilder.

Då Lv 2 G inte hade egen radarsimulator att träna personalen i, var en del av den grundläggande utbildningen för radarpersonalen, förlagd som s.k. centraliserad utbildning. För Lv 2 G värnpliktiga var den förlagd till Lv 3 i Norrtälje.

Två av bilderna är tagna sommaren 1960 på Visby flygfält och visar Sten-Göran Åman och I3 Carlsson framför radarstation PS 171/R nr 552 och löjtnant Bertil Jaensson vid en Volvo radiopersonbil, märkt med 10.kompaniets fordonsskylt. Den tredje bilden visar I3 Carlsson som betjänar en Ra 120.

Ingen torde sakna dessa tunga rörbestyckade vidunder med sina ibland läckande syrabatterier. Det var ett elände att regelbundet sända tomma batterier med tur bilen till trossropen, där batteriladdaren fanns.

TEXT: RUTGER EDWARDS
FOTO: STEN-GÖRAN ÅMAN

Sommaren 1960 på flygfältet. Sten-Göran Åman och I3 Carlsson framför radarstation PS 171/R nr 552

Löjtnant Bertil Jaensson vid en Volvo radiopersonbil, märkt med 10.kompaniets fordonsskylt.

I3 Carlsson som betjänar en Ra 120

Jubileumsdeltagarna på museets trappa. Främre raden fr.v: Ingemar Gutenberg, Nils Löfgren, Ingemar Fransson, Erik Engström, Birgitta Kempe, Eva Fransson, Elisabet Kimell, Benkt Kullgard, Jim Bjurqvist och Göran Hellström. Mellanraden fr.v: Erland Hemmänder, Ulla Ekeröth, Aksel Kann, Siv Löfgren, Agneta Kann, Barbro Hemmänder och Börje Kavhed. Övre raden fr.v: Bertil Olsson, Maj Olsson, Sten-Göran Åman, Lars-Ola Olin, Mats Ekeröth, Lars Gibson, Åke Kimell, Sixten Björklund och Gunnar Wahlström.

Vi firade 20-årsjubileum

Lv 2 kamratförening bildades den 28 maj 1994 och för att fira 20-årsdagen genomförde föreningen en jubileumsfest i Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde den 24 maj 2014.

Redan den 26 juni 1945 bildades Lv 3 G kamratförening som en sektion i Kungl. Stockholms luftvärnsregementets kamratförening.

Den verkade till 3 oktober 1963, då föreningen sammanslogs med A 7 kamratförening till A 7 och Lv 2 kamratförening. De täta och naturliga banden med A 7 försvann i och med att Lv 2 flyttade till P 18 och Visborgsslätt 1978. Dåvarande chefen Lv 2, Benkt Kullgard, beslöt därför att nybilda en egen kamratförening, vilket skedde vid förbandets 50-årsfirande den 28 maj 1994.

Jubileumsfirandet skedde en solig och mycket varm lördag med en högsta temperatur på 26 grader. 27

deltagare, 19 medlemmar med Benkt Kullgard som hedersgäst och 8 anhöriga, samlades kl. 1500 på museet. En grupp bild togs vid museets entré innan vi gick till bords för eftermiddagskaffe. Efter kaffet gjorde undertecknad en kort bakgrundsbeskrivning varefter Benkt Kullgard på ett livfullt sätt beskrev bakgrunden till varför han beslöt nybilda föreningen och hur det gick till. Inte helt utan dråpliga poänger. Sedan gjorde undertecknad en sammanfattning av medlemsutvecklingen, från starten 60 till toppnivån 396 år 2008 till dagens 177, och föreningens verksamhet under de gångna 20 åren i form av resor till fastlandet (3 gånger), studiebesök (3 gånger), möten med föredrag (20 gånger) och utflykter (7 gånger).

Efter denna inledning fick deltagarna möjlighet att se på museets samlingar. Först besöktes den nyöppnade flygdelen där några av föreningsmedlemmarna lagt ner ett imponerande arbete med flygfarkoster och övrig materiel. Det väckte berättigad uppskattning. Därefter gavs möjlighet att besöka övriga delar av museet.

Vid 18-tiden var det så dags att sitta till bords och njuta av jubileumsmåltiden. Sillmacka som förrätt och sedan fläskfilé med gratäng. Museets nya kock hade gjort ett bra arbete och alla lät sig väl smaka. Under måltiden tilldelades Benkt Kullgard kamratföreningens bordsstandar och han tackade senare för maten genom att berätta några (sanna) historier från sitt och hans pappas liv. Det lyckade och uppskattade jubileumsfirandet avslutades vid 20-tiden. Nu går föreningen fram mot nästa 20-årsperiod.

Benkt Kullgard i berättartagen.

TEXT: RUTGER EDWARDS

FOTO: GÖRAN HELLSTRÖM, RUTGER EDWARDS

Ordföranden och Hedersordföranden Benkt Kullgard med föreningens bordsstandar.

De flesta av deltagarna vid besöket på museets nya flygdel. De står mellan Viggan och helikopter Bell. Vår ciceron var medlemmen Putte Åman som till vardags är ordinarie flygguide på GFM Flyg & Marin.

Ingemar Gutenberg hade jour men kunde ändå vara med på jubileet. Telefonen fanns inom greppbart avstånd.

Siv och Nils Löfgren samt Erland Hemmander.

KA 3 vänner

Ett händelserikt år för kamratföreningen går mot sitt slut. Som jag berättade i förra numret av denna tidning fick vi i slutet av förra året besked att vi var tvungna att avveckla vårt förbandsmuseum i Fårösund under 2014, och att vår museiverksamhet skulle inordnas i Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Avvecklingen skulle vara avslutad den 31/12 2014.

Mot detta mål har vi arbetat under det gångna året.

I skrivande stund har den sista kvarvarande pjäsen i vår pjäspark, Bungenäspjäsen, lämnat Fårösund och KA 3 gamla regementsområde och flyttats till Tingstäde. Så nu finns de där alla från vår tidigare pjäspark: 15,2/51 från Bungenäs, 15,2/98 från Trelge, 12/70 från Hammarslandet, 12/94 från Mojner, 7,5/57 från Ljugarn, 7,5/05-10, 57/89, 40/48, 40/36 dbllavettage, 20/40, kustrobot 08 och 719R. Vissa pjäser som vi haft i mer än ett exemplar kommer att överföras till fastlandet. De två 7 tums bombkanonerna m/1840 kommer att återföras till Enholmen. Våra salutpjäser överfördes redan i slutet på maj till fastlandet för att stå som reserv för andra salutbatterier.

Fram till årets slut kommer vi att tömma främst Franska kasern, bl a har vi kvar att montera ner PA-31:an, och överföra utställningsmaterialet till Skans IV i Tingstäde. Arbetet har redan påbörjats i Skans IV med att återskapa vårt museum. Vårt mål och vår förhoppning är att kunna öppna portarna i slutet på maj 2015. Jag är förvisad att denna marina del kommer att bli en sevärd del av Gotlands Försvarsmuseum och också en bra museilösning på lång sikt.

Den byggnad som kamratföreningens arbetsgrupp idag håller till i, Minhallen, kommer att få disponeras ytterligare ett par år. Detta tack vare en mycket välvillig inställning till kamratföreningen och dess verksamhet av fastighetsägaren Joachim Kuylenstierna.

Trots att vi detta år arbetat med vetskapen om att vår verksamhet ska avvecklas har vi fullföljt vår årliga traditionsenliga verksamhet. Nationaldagsfirandet genomfördes på ett värdigt sätt med "militärt stuk" och många besökare. Du kan läsa om firandet i en särskild artikel. Gotlands Försvarsmuseum kommer att 2015 överta denna tradition vilket är glädjande.

Museet har hållits öppet från midsommar och fram till mitten av augusti mellan 15 och 18. Att det varit sista sommaren som museet höll öppet hade spridit sig och många passade på att ta chansen att se vårt fina museum. Flera gamla KA-profiler från både Skjutskolan och övriga KA-förband har dykt upp och fått riktiga nostalgitripplar.

Ärtmiddag, som du kan läsa om här intill, har arrangerats liksom lillejul som i år avhölls på fd kompaniofficersmässen. Om 2014 års lillejul får du läsa i nästa nummer. Under 2015 kommer kamratföreningen att, efter beslut av årsmötet, arrangera en återträff för medlemmarna med respektive, då det är 15 år sedan regementet lades ner. Den förra genomfördes 2010. Återträffen kommer att genomföras sista helgen i augusti, 29-30. Ett skäl så gott som något att betala medlemsavgiften eller hur? Vi kommer under början av 2015 att informera mer i detalj om återträffen, men boka redan nu den helgen i din almanacka.

Ett annat beslut som togs vid årsmötet var att till 2018, då det är 80 år sedan KA 3 sattes upp, ta fram en minnesbok om förbandet. Arbetet med boken kommer att starta upp under 2015 då en arbetsgrupp/redaktionsgrupp organiseras. Känner du att du vill vara med och "dra ditt strå till stacken" så tveka inte utan hör av dig till mig eller någon annan i styrelsen.

För nästan exakt två år sedan startade jag gruppen "KA 3 kamratförening" på Facebook. I skrivande stund är 256 medlemmar i gruppen. Många är aktiva, andra nöjer sig med att läsa och titta på alla bilder som läggs upp. För mig som ordförande i kamratföreningen har det varit ett utmärkt forum att få ut information om vår verksamhet vid sidan traditionella brev och e-mail, samtidigt som jag och alla andra medlemmar får ta del av en mängd information i form av bilder och kommentarer som läggs upp. Särskilt glädjande är det att inte bara de anställda som tjänstgjort vid regementet gått med i gruppen utan många värnpliktiga och andra som haft kontakt med regementet är medlemmar. Dessutom är det verkligen ett levande forum, till skillnad från en "vanlig" hemsida. Så om du inte redan är med i gruppen – välkommen i gänget!

Framför oss ligger ett nytt år med många oskrivna blad. För kamratföreningen och dess arbetsgrupp kommer det närmaste halvåret innebära mycket arbete med att iordningställa den marinhistoriska delen av Gotlands Försvarsmuseum. Vi kommer inte att bli helt klara 2015, utan det kommer säkert att ta ett par, tre år innan vi är helt nöjda med resultatet. Men vi kommer att arbeta för att det ska bli en god efterföljare till den plats och det museum vi nu lämnar.

Jag önskar dig och de dina ett gott slut, Gott Nytt År och ser fram emot att träffas på återträffen i augusti

RUTGER BANDHOLTZ

Årsavgiften för 2015 är oförändrad

Medlemsavgiften för 2015 är endast 100:-, sätts in på bg 718-4732, ange namn och årsavgift 2015. Har du flyttat, meddela din nya adress. Likaså om du har ny e-post-adress.

TIDSKRIFTSFOND

Fondens syfte är att ekonomiskt underlätta utgivningen av tidskriften. Många har hörsammat vårt upprop genom åren och lämnat generösa bidrag. Allt efter vars och ens plånbok. Det har definitivt underlättat för tidskriftsverksamheten. Frivilliga bidrag mottages tacksamt på bg 718-4732, märk bidraget med "tidning".

Ordförande
1.vice ordförande
2.vice ordförande
Sekreterare
Kassör
Klubbmästare
Museum
Information

Rutger Bandholtz
Arne Ekman
Mats Larsson
Eva Weinebrandt
Jan Frändfors
Bernt Weinebrandt
Bernt Weinebrandt
Rutger Bandholz

Kalle Hellgren, Kjell Olofsson och Benny Säine är mätta och nöjda.

Ärtmiddag i historiska lokaler

33 KA 3-vänner slöt upp till årets ärtmiddag. Upplägget av årets middag avvek en aning från vedertagna militära traditioner. Ärtsoppan intogs en onsdag och inte som brukligt är på en torsdag. I år serverades dessutom silltallrik och nubbe (ar) som förrätt. Denna lilla avvikelse tillkom på Joachim Kuylenstiernas förslag. Ett förslag, som att döma av sånger och den allmänna ljudnivån, verkade uppskattas av de flesta. Som kronan på verket avhölls middagen i Bungenäs matsal som han vänligen ställt till kamratföreningens förfogande denna kväll. Byggnaden har genomgått en omfattande renovering där man bevarat mycket av byggnadens ursprungliga karaktär. Förhoppningsvis var årets ärtmiddag i Bungenäs matsal den första i raden av årligen återkommande träffar för kamratföreningens medlemmar. En värdig ersättare till

Franska kasern.

Jag vill passa på att rikta ett stort tack till Eva och Bernt Weinebrandt, Lena och Ingemar Bohlin, och Gun och Bert-Ola Wallin för allt arbete de lagt ner och som gjorde ärtmiddagen till en riktig höjdpunkt. Och ett stort tack till Joachim Kuylenstierna för lånet av denna historiska lokal. Det fanns fortfarande kulhål i väggarna på några ställen som minne av KA 3 tidigare verksamhet i byggnaden.

RUTGER BANDHOLTZ

Subalternerna Nilsson och Martelleur instruerar.

Subalternerna återtog lillejul 2013

6 december (2013) var det åter dags för KA 3 fd officerare att samlas för firandet av lillejul. 2012 tyckte de yngre officerarna att det behövdes lite nytt blod i lillejulsgruppen.

Så självklart fick subalternerna Kermit Larsson (ÄS), Peter Nilsson och Pontus Martelleur ta stafettspinnen att ansvara för 2013 års lillejul.

Så det var 30 fd KA 3 officerare (27 förväntansfulla och 3 nervösa) som inledningsvis samlades i museets beredskapsrum för intagande av glögg och pepparkakor. Särskilt glädjande var att vi detta år lockat kamrater från fastlandet att delta i lillejul. Det kunde varit ytterligare fastlandsdeltagare, men stormen "Sven" satte stopp för det. Nytt försök 2014!

Subalternerna tog därefter befälet för genomförande av årets praktiska moment – angrifarkunskap och viss materielkunskap. Här gällde det för gamblingarna att gräva djupt i arkivet efter kunskaper om fartyg, helikoptrar och flygplan i huvudsak tillhörande ett stort land öster om oss. Och visst – en del kunskap hade väl fallit i glömskans hav, men mycket fanns där i bakhuvudet. För att inte överbelasta de teoretiska minneskretsarna hos de gamble så var även praktiska moment inlagda. Hopsättning av bår. Kan te sig ganska trivialt. Men att döma av kommentarerna och resultatet hos en del grupper var det lättare att ange fartygsdata och taktisk lastning för en Alligator än att rätt sätta ihop en bår. Och som vanligt var gamblingarnas uppfattning om årets lillejul att det var den sämsta någonsin. Subalternerna får en ny chans 2014.

Efter denna psykiska och delvis fysiska ansträngning var det så dags att en sista gång ta plats vid det uppdukade julbordet i museets övervåning. Som vanligt mycket och god mat tillrett av Eva, Weinebrandt, Lena Bohlin och Gun Wallin. Vad skulle en lillejul vara utan era insatser!

"Vem sade ordet", "Än en gång därän", "Röda havet", "Tack för supen" och ytterligare några snapsvisor kompletterat med Viktor Rydbergs "Tomten" framförd på gutamål av Sven. Det är ett lillejulsfirande och tradition värd att fortsätta med. Länge.

"GAMBLING" RUTGER BANDHOLTZ

Nationaldagen 6 juni

Firas 2015 på Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Frivilligorganisationer, föreningar och klubbar kommer att bilda fanborg.

11.45 Samling Gotlands Försvarsmuseum
12.00 Flaggan hissas, Högtidstal, Gotlands Officerskör, GotlandsMusikens blåsorkester, Fanvakt ur Gotlands Hemvärn, kanonsalut. Servering av kaffe, saft och bullar.

Kamratföreningens årsmöte 2015

Årsmötet planeras att hållas vid Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde i anslutning till nationaldagsfirandet den 6 juni då även ett besök vid den nyupp-satta marindelen kommer att göras. Kallelse med tid och plats utsänds under våren 2015.

Ökad amfibisk förmåga

Beredskapsövning på Gotland. Stridsbåtar ligger vid kaj och korvetten HMS Karlstad på väg in i Visby hamn.

Året inleddes med att Amfibieregementet fick en ny förbandschef, överste Peder Ohlsson. Efter några års frånvaro från förbandet tog Peder Ohlsson över chefskapet den 27 januari i år.

Han var då nyss hemkommen från Afghanistan där han varit chef för FS25, den styrka som i huvudsak bemannades av Amfibieregementets personal. Senare under våren tillträdde överstelöjtnant Anders Bohman som ställföreträdande förbandschef, också han ett gammalt känt amfibieansikte. Även han kom direkt från Afghanistan efter en tjänstgöring i Kabul.

Det blev ingen smekmånad för Peder Ohlsson utan verksamheten drog i gång med full kraft.

Några veckor före Peder Ohlssons tillträde, hade 204:e amfibieskyttekompaniet som under 2014 skulle utgöra den operativa reserven, (OR14) intagit beredskap. Syftet med en operativ reserv är att styrkan på kort varsel ska kunna sättas in för att lösa icke planerade nationella eller internationella uppgifter. I väntan på att få uppgif-

205 amfibieskyttekompaniet medförde bandvagnar, här i Visby hamn, till övningen på Gotland vilket skapade bra landrörlighet.

ter fortsatte OR 14 att utbilda sig och bedriva övningar både som enskilt kompani men också inom bataljonens ram. Den operativa reserven har under året nyttjas för olika uppgifter och till årsskiftet överlämnans ansvaret till Armén.

Utbildning och övningsverksamhet

Året har präglats av både utbildningar och övningar på olika nivåer. Under våren genomfördes gruppbefälsutbildning med blivande gruppchefer. Syftet var att killarna och tjeerna skulle få en grundläggande förståelse för några av de individuella och gruppdynamiska faktorer som påverkar ledarskapet. Utbildningen skulle dessutom ge en grundläggande duglighet i att leda en grupp, sammanfattningsvis skulle kursen ge de verktyg som behövdes i deras kommande roller som gruppchefer.

Stort fokus har också varit på den grundläggande militära utbildningen (GMU), som bedrevs både på Berga och på Gotland. Utbildningen avslutades nyligen men flertalet av soldaterna har valt att på olika sätt fortsätta sina militära karriärer.

Det har under året genomförts både krigsförbandsövningar, särskild övning för befäl och internationella övningar. Med anledning av det försämrade omvärldsläget, genomfördes under hösten också en beredskapsövning på Gotland. Amf 1 hade fått uppgiften att planera och genomföra övningen där enheter ur sjöstridsflottiljerna och stridsflyg ur F17 skulle delta.

Några av huvudmomenten i övningen var att förflytta amfibiebataljonen mellan fastlandet och Gotland där sjöstridsflottiljerna och F17 samtidigt skulle eskortera överfarten. Ett annat viktigt moment var att kunna genomföra stridskjutning på Tofta med några av förbandets ingående eldenheter såsom robot 17, granatkastare (12 cm) och samtidigt leda in flygunderstöd från stridsflyg. Ännu en gång visade Amfibieregementet och de ingående enheter, att vi har förmågan att lösa ställda uppgifter. Övningen gav en bra möjlighet att både öva våra förmågor och inte minst att samöva med andra förband.

Förbandet hann knappt avnjuta framgångarna från beredskapsövningen förrän det var dags att åter visa prov på våra kompetenser. Kort tid efter övningen på Gotland, drog den marina underrättelseoperationen igång i Stockholms skärgård. Förbandet var på olika sätt involverat i operationen och resultatet offentliggjordes nyligen under en presskonferens där det bekräftades att Sverige hade blivit utsatt för kränkning.

Efter en dryg veckas återhämtning var det så dags för den marina höstövningen med syfte att främst öva förmågor att lösa nationella uppgifter och att öva ledningen på alla nivåer. För Amf 1 del låg fokus på att öva amfibiestrid i olika dimensioner.

Internationell verksamhet

Inom ramen för utvecklingen av den svensk-finska amfibiestyrkan, har det sedan hösten 2013 pågått ett revideringsarbete gällande målsättningsdokument för enheten, benämnt *Swedish Finnish Amphibious Concept 2014*. Under våren var arbetet färdigt och chefen för Amfibieregementet och chefen för Nylandsbrigad, kunde underteckna varsitt målsättningsdokument. Dokumentet är ett ramverk för utbildningar, övningar och insatsförberedelser. Den beskriver dessutom vad förbandet är dimensionerat för, det vill säga vilka uppgifter den svensk-finska styrkan ska kunna lösa. Det är ett levande dokument som cheferna för de respektive förbanden kan revidera när så behövs, det är således inget bindande dokument.

Förbandet kommer under 2015 att utgöra en del i operation Atalanta även kallad ME04. Just nu pågår ett intensivt arbete med både förberedelser och utbildningar inför den kommande insatsen som inleds i början på nästa år. Förbandet har tidigare bidragit med bland annat bordningsstyrkan, men till kommande insats bidrar förbandet med främst stridsbåtar med besättning. Detaljer är i skrivande stund inte helt klara så det finns anledning att återkomma till insatsen.

Framtiden

Nästa år kommer att vara minst lika intensivt som det här året, förbandet står inför en hel del spännande utmaningar och möjligheter. Utöver insatsen kommer även nästa år att präglas av övningar. Som ett led i det fortsatta samarbetet med Finland, fattades det i dagarna beslut om att Amf 1 under 2015 ska delta i den internationella storövningen Baltops. Flera av de deltagande nationerna verkar inom den amfibiska arenan, därför är Amf 1 deltagande viktig ur aspekten att än mer utveckla vår egen amfibieförmåga tillsammans med andra.

Det här var enbart ett litet axplock från året som snart är till ända. Man kan konstatera att förbandet har genomfört en hel del verksamhet under året. Det kanske viktigaste av allt har varit att än mer öka förbandets förmåga att kunna genomföra amfibiestrid i olika dimensioner, det vill säga, verka där vatten möter land. För att få verksamheten att gå ihop och bli så bra som den har blivit, har det krävts en hel del insatser från personalen på alla nivåer, men som alltid *Semper Opus Solve – Löser Alltid Uppgift*.

TEXT OCH FOTO KRISTINA SWAAN

Försvarsministern, Peter Hultqvist, tackade personligen förbandet för vårt deltagande i den marina underrättelseoperationen.

Sensorplutonen ur 17 bevakningsbåtkompaniet sprängde två skarpa minor i Stockholms skärgård i samband med höstövningen.

Det har genomförts mindre och större övningar, här genomför attackdykarna fällning från stridsbåt.

Sista gången i Fårösund - nästa år i Tingstäde

Årets nationaldagsfirande i Fårösund avhölls traditionsenligt vid KA 3 förbandsmuseum och pjäspark. KA 3 kamratförening stod som vanligt för arrangemanget som lockade drygt 400 åskådare.

Detta var det sista firandet som arrangerades av kamratföreningen då vårt museum i Fårösund kommer att avvecklas till hösten och överförs till Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Kamratföreningen har arrangerat nationaldagsfirandet i Fårösund efter nedläggningen 2000 av KA 3.

Trots hot om regn stod oss vädergudarna bi och regnet höll sig på avstånd under hela ceremonin. I årets fanborg återfanns fanor och standar representerande nio organisationer och föreningar.

Efter att kamratföreningens ordförande hälsat åskådarna välkomna genomfördes fanmarsch till tonerna av Svenska arméns paradmarsch framförd av Gotlandsmusikens blåsorkester. Fanvakten kom från Amfibieregementets Gotlandsgrupp och utgjordes av personal ur det gotländska hemvärnet.

Därefter var det dags för årets högtidstal. 2013 inbjöds Fårösundsskolans avgångsklass att hålla högtidstalet. Denna inbjudan hörsammades även i år av skolan. Årets högtidstalare var Astrid Herlitz. Hon höll ett personligt tal kring vår nationaldag, vårt land och förväntningar inför framtiden. Att döma av applåderna efter talet så var det ett bra och uppskattat tal.

Efter högtidstalet utropades ett fyrfaldigt leve för Sverige och nationalsången sjöngs unisont. Därefter bjöds det på ett varierat program. Gotlandsmusikens blåsorkester framförde dagen till ära regementsmarscherna för samtliga, nu nedlagda gotlandsförband, (P 18, A 7, Lv 2 och KA 3) Även Amfibieregementets marsch (fd KA 1) framfördes. Amfibieregementet har att bevara och vårda KA 3 minne och traditioner.

Bungekören bjöd som vanligt på skönsång under ledning av Emelie Stolpe Marklund och framförde Land du välsignade, Sveriges flagga, Sång till Gotland, All världen nu sig gläder, I denna ljuva sommartid och Sommarspsalm.

Norra Gotlands Folkdangille, iklädd sina fina folkdräkter, bjöd på fyra folkdanser där de visade upp en imponerande förmåga att hålla reda på ben, armar och var aktuell danspartner hela tiden befann sig.

Innan firandet avslutades avtackade kamratföreningen Ingvar Sandström. Ingvar, som i många år lett Gotlandsmusikens blåsorkester vid olika ceremonier arrangerade av KA 3 och på senare år av regementets kamratförening, utnämndes till hedersmedlem i kamratföreningen. Som minne erhöll Ingvar Sandström en tavla med motiv från KA 3 målad av Hans Ekedahl samt en tennmugg med KA 3 vapen. Denna mugg, delades under KA 3 tid ut till anställda med 40 års anställning.

Till tonerna av Gotlands kustartilleriregementes marsch, Nordergutarna, marscherade fanvakten ut från ceremoniplatsen med blottad fana och avslutade ceremonin. Därefter gavs möjlighet att besöka KA 3 förbandsmuseum och sjövärnsskårens fartyg i Marinhavnen. Och som sig bör då det firas nationaldag i Fårösund bjöd kamratföreningen med stöd av ett flertal lokala sponsorer på kaffe, saft och bullar.

Det kommer att firas nationaldag i Fårösund även i framtiden men då under andra former och med andra arrangörer. Det ska bli spännande att se hur det blir.

Traditionen med nationaldagsfirande med "militärt stuk" kommer från 2015 att övertas av Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde. Det har alltid varit ett populärt upplägg i Fårösund och kommer säkert att så förbli även i Tingstäde. Vi önskar lycka till.

TEXT RUTGER BANDHOLTZ
FOTO RUTGER BANDHOLTZ, LARS-GÖRAN NYBERG

Högtidstalare var Astrid Herlitz, åk 9 Fårösundsskolan, som höll ett personligt tal kring vår nationaldag, vårt land och förväntningar inför framtiden.

I fanborgen återfanns fanor och standar från nio organisationer och föreningar. I förgrunden Ingvar Sandström.

Norra Gotlands Folkdangille inför 400 åskådare. I förgrunden fanvakten från Gotlands Hemvärn.

Ingvar Sandström, Gotlandsmusiken, avtackades i anslutning till nationaldagsfirandet för "lång och trogen tjänst" och utsågs till hedersmedlem i kamratföreningen. Diplom och tavla överlämnades av Rutger Bandholtz.

Farväl Fårösund

KA 3 marinhistoriska museum är nu avvecklat. Museet invigdes 1988 då KA 3 firade förbandets 50-års jubileum. Sedan KA 3 nedläggning 2000 har kamratföreningen drivit och utvecklat museet. Den sista verksamheten som har koppling till KA 3 i Fårösund har därmed upphört.

RUTGER BANDHOLTZ

Förste am-bärare Frändfors.

Sista lyftet i pjäsparken.

Arne Ekman packar
e-plats 710

Bernt Weinebrandt och
Bosse Friberg med 724
på plats i skans IV.

Arne Ekman, Bert-Ola
Wallin, Bosse och Bernt
Weinebrandt Friberg ser
till att få utrusningen på
plats.

Framme vid slutdestinationen.

Det krävs kraft och skicklighet att få 53 ton på plats.

GFM MARIN
GOTLANDS FÖRSVARSMUSEUM

Den nya marindelen av Gotlands försvarsmuseum börjar ta form.

Posttidning B
FÖRSVARSMAKTEN
P 18, A 7, Lv 2, KA 3 kamratföreningar
Poste Restante
Göran Hellström
621 00 VISBY

Vill du göra skillnad? Med omedelbar verkan!

Ansök då direkt att bli hemvärnssoldat om du är svensk medborgare och har genomförd värnplik. Har du inte gjort värnplik kan du söka en tremånaders militär grundutbildning GMU med inriktning Hemvärn.

Sök direkt till hemvärdet. Har du mer än 85 dagars fullgjord militär grundutbildning kan du ansöka direkt till hemvärdet.

Även utan tidigare militär utbildning finns det vägar in i hemvärdet. Är du över 18 år kan du ansöka till hemvärdet som specialist via någon av de frivilliga försvarsorganisationer som hemvärdet har avtal med. Samma sak här, ansök via ditt närmaste hemvärnsförband.

GMU med inriktning Hemvärn

Försvarsmakten kan erbjuda dig som inte gjort värnplikten en utbildning för att bli hemvärnssoldat. GMU betyder grundläggande militär utbildning och utbildningen är tre månader lång.

GMU med inriktning Hemvärn är öppen för dig som fyllt 18 år och förtur ges till dig som bor i närområdet till utbildningsplatsen. Anledningen är att vi hoppas på ditt fortsatta engagemang inom hemvärdet och då underlättar det om du är från närområdet. Utbildningen är öppen för både killar och tjejer.

Välkommen att söka.

Gå in på forsvarsmakten.se och klicka vidare så får du all information som behövs.

Eller ta kontakt med Gotlands Hemvärnsbataljon, Gunnel Åkerbäck 0705-95 59 63 så får du lite mer lokal information och hjälp med intresseanmälan.

FÖRSVARSMAKTEN

HEMVÄRNET

GOTLANDS HEMVÄRNSBATALJON